

KAMNIŠKI
TRENDS

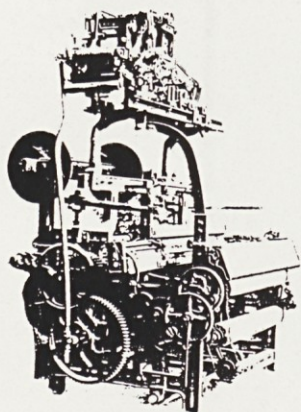
Svilanit

LETNIK XXVII
LETO 1989
ŠTEVILKA 5-6

Vsebina:

Dober dan, počitnice	1
Osrednja tema:	
Svilanit v novi zakonodaji in tržnem gospodarstvu	3
Iz uradnih listov za življenje:	
O redu in disciplini	8
Glej ga šmenta	9
Proizvodna dogajanja:	
Tekstilci letos ne izkazujemo rasti proizvodnje	10
Iz dela DPO in društev:	
Gasilsko tekmovanje	10
Za dobro delo vsaj pohvalo	11
Veselo pod kamniškimi planinami	12
Med prleškimi goricami	13
Športne novice:	
Pohod na Veliko planino v petih slikah	15
Vas zanima kako izgleda nadaljevalni teniški tečaj? Poglejte!	16
Naš izvoz	17
Upokojili so se:	
Marija Bernik, Jerneja Jeras, Ema Demšar, Mihaela Urankar in Avgust Bernjot	18
Za spominski album:	
Med prleškimi goricami	20

»KAMNIŠKI TEKSTILEC«
Letnik XXVII. št. 5 – 6 1989
Glasilo delovne organizacije
»SVILANIT« Kamnik

Glasilo urejuje uredniški odbor
Jože Nograšek, Anton Jerman, Sonja Benkovič,
Janez Kimovec, Marinka Pinterič
Odgovorna urednica: Mija Senožetnik
Tehnični urednik: Ivana Skamen in
Andrej Verbič
Naklada: 900 izvodov
Grafična izvedba: Franjo Jereb – Idrija

Vsi znaki počitniške »epidemije« so že tu: šolarji se potijo v zadnjih ocenjskih krčih, mi pa smo prejeli tudi že tovarniško žepnino za dopust in jo letos shranili v naši hranilnici in ne doma v nogavici. Tudi napisani smo že na velikih belih papirjih, ki oznanjajo z oglasnih desk, kam jo bomo letos mahnil v tovarniške počitniške objekte. Šolarji bodo še malo stisnili zobe, mi pa kakšen dinarček še prihranili in počitnice, ah te sladke, drage počitnice bodo kar naenkrat tu.

V hram zdravja na oddih

Kar precej gneče je bilo letos med prijavljenimi za zdravilišča. Čeprav je letošnja pomlad zrasla nova počitniška »goba« – garsonjera v Atomskih topličah, nismo mogli izpolniti vseh njihovih želja. Ja, ja, s »Svilanitovo hišo« se staramo tudi njeni prebivalci! Ampak, ker želimo ostati zdravi in čili, se seveda iz leta v leto bolj odločamo za oddih v topličah.

Hišica v Čateških topličah je naša »ljubljenka« že vrsto let, zato je kar vse leto dobro zasedena. Letos ji bo družbo delala samo še ena hiška na dveh kolesih; nova bo ozaljšana z lesenim predverjem, kar bo seveda počitniški škatli dalo večje udobje in varnost in se ne bo več sramežljivo skrivala pred pogledom »gosposke hišice«.

Terme Čatež ležijo ob desnem bregu Save, blizu izliva reke Krke. Iznad lepe pokrajine se dvigajo z gozdovi porasli Gorjanci, na severu pa bizeljski griči. Brežice so oddaljene le dva kilometra. Kaj pravi v Čateških topličah:

– da svet lahko postane tudi bolj prijazen: Stres ni le beseda, temveč je zahrbtna bolezen telesa in duha. Spočetka ni oprijemljiva, le delate slabše, ne počutite se najboljši pa tudi svet po neki čudni notranji logiki postaja siv in tesnoben. Nasvet je v tem primeru samo eden: ugonobite stres, preden stres ugonobi vas! Seveda vam bodo to pomagali storiti v Termah Čatež.

– da terme pomenijo počitek, zdravje in užitek: Za starega Rimljana vprašanje, kje preživeti počitnice, ni bilo vprašanje. Vedel je, da je edini pravi oddih – oddih v termah. Blagodejni učinki termalne vode, sprehodi, rekreacija in prijetni neobvezni pogovori so poskrbeli za izvrstno kondicijo in usklajenost telesa in duha!

– da kdor zna, ta lahko:

$$ITT \dot{Z} = V - 100 - \frac{V - 150}{4} + \frac{L - 20}{4}$$

ali

$$ITT M = V - 100 - \frac{V - 150}{2,5} + \frac{L - 20}{4}$$

nista čarobni formuli, ki bi ju izrekli, vi pa bi shujšali, temveč enačbi za idealno telesno težo ženske oziroma moškega. Izračunajte jo (L so leta, V je višina) in pomagali vam bodo v Čatežu, da jo dosežete ali vsaj približate. V tem, edinem takšnem programu v Jugoslaviji, vas bodo naučili, kako jo osvojiti in ohraniti. Menda v šoli hujšanja ne tepejo in ne stradajo, ampak nas naučijo novega, zdravega načina prehranjevanja.

– da vedo za pomoč, ki jo nudi starodavna kitajska modrost: veliko stoletij je

moralo preteči, da smo začeli spoštovati dosežke tujih kultur. Sedaj jih v Čatežu znajo uporabljati in izkoriščati – lajšanje bolečin z akupunkturo, odvajanje kajenja in hujšanje z akupunkturo. Se bomo upali prepustiti akupunkturnim seansam? Seveda, saj niso prav nič boleče, učinek pa je neverjeten.

– da poznajo *zanesljivo in lagodno pot do lepote*: Lepota ni ličila na zaskrbljenem obrazu, lepa obleka na ključnem telesu in modni čevlji na zanamarnjenih nogah. Lep je človek, ki je najprej pričel negovati svoje počutje in samozavest, pa se ima tako rad, da je samemu sebi pripravljen darovati dovolj časa. Tako pravijo v Termah Čatež in znajo v sedmih dneh narediti pravi čudež. Zares zanimivo.

– da je ni čez *romantiko z blagodejnim učinkom*: Ponujajo ga na grajski pristavi na deželi z vsakodnevno ježo po čudoviti okolici in tako vzeli privilegij plemstva in denarnih mogotcev tujih dežel. Tako pravljico počitnikovanje je čisto oprijemljivo, dostopno in posodobljeno s skrbjo gostiteljev za čim več rekreacije.

Tako pravijo v Termah Čatež in čeprav se bo večina Svilanitovih dopustnikov zadovoljila z 10-dnevnim oddihom v naših hiškah v kampih, je kar prav, da razmišljamo tudi o vabljivih zmogljivostih zdravilišča, saj nekatere prav lahko združimo z bivanjem v domači hiški. Menda je najbolj perfekten bazen s termalno vodo, po kateri lahko čofotamo v mrzlih dneh, pa nam, zlobec mraz, ne more do živega zaradi varovalnih toplih meglic termalne vode.

V našo počitniško košaro smo letos dodali še **en dopustniški cukercik – garsonjero v Atomski vasi**, ki že gosti prve goste. Posebne stilne hiše se čudovito vklapljajo v slikovito obsoteljsko dolino v občini Šmarje pri Jelšah, debelih sto kilometrov iz Kamnika. Zdravilišče je obdano z blagimi griči, poraščenimi z iglavci in listnatimi gozdovi, pa tudi vinske trte je tamkaj dovolj. Atomska vas je oddaljena od zdraviliškega objekta približno 200 metrov, v njeni bližini pa je prav zdaj živahno gradbišče, kjer bo že do zime zrastel prekrasen bazenski kompleks, eden najavangardnejših v Evropi. Podjetnost delavcev Železniškega gospodarstva – Slovenijaturist iz Ljubljane, ki so prevzeli skrb za TOZD Zdravilišče Atomske toplice, je čutiti prav na vsakem koraku; pred skoraj dvema desetletjema so prevzeli od Turističnega društva Podčetrtek leseni bazen in barake z najnujnejšimi prostori in zgradili sodobne in večje objekte. Očarljiva in zdrava podoba zdravilišča je privabljalna iz leta v leto več gostov, to pa je bila tudi osnova za izgradnjo hotela Atomske toplice, izgradnjo odprtih bazenov, športnih igrišč in so-

dobnega kampa. Pa jih to ni uspavalo, ampak so opogumljeni z uspehi smelo zakorakali v izgradnjo Atomske vasi, kjer so zrasle ljubke hišice z garsonjerami, majhno trgovino s prijaznimi prodajalci in prekrasno restavracijo. V tem zdraviliško počitniškem rajju se je našel tudi prostor pod soncem za Svilanitove delavce. Vasica diha po čistosti, tlakovani »trg« sredi vasi s fontano pa je prizorišče dogajanj v »vasi«. Garsonjere so lično opremljene in nudijo vse udobje, televizijska škatla in škratek na žico, preko katerega se lahko pogovarjamo na daleč, bosta zadovoljila še tako zahtevnega gosta. Da bi to lepo podobo ohranili, se bomo morali z delavci zdravilišča potruditi tudi vsi, ki bomo dopustovali v lepi, idilični, obsoteljski vasi.

Termalna voda, temperature 30 do 37°C je odlično zdravilo za revmatična obolenja, kožne bolezni, arterijske obtočne motnje, rehabilitacijo po operativnih posegih in poškodbah in prizadetosti perifernega živčevja. Bazeni z navadno vodo pa bo vsem, ki radi do-

Center Atomske vasi – na sliki še v gradnji, v resnici pa ves čeden čaka na vas!

Garsonjera v Atomski vasi diha po domačnosti

lgo in veliko čofotajo v vodi, ponudil obilo zadovoljstva, še posebno potem, ko bo zgrajen novi bazenski kompleks. Letos se bo potrebno stisniti še v starem, pa naj vas gneča ne moti in naj vam ne pokvari počitniškega veselja. Za vse skrbne mamice in očke pa še naslednje obvestilo v zvezi s »škodljivostjo« kopanja otrok, ki bodo z njimi na počitnicah:

Tudi »cvetka« – lesena hišica v Moravcih je že od prvih pomladnih žarkov stalno obiskana od »svilanitovih čebelic«; Mlado pomursko zdravilišče Moravske toplice, na tromeji med Jugoslavijo, Avstrijo in Madžarsko, si je v kratkem času pridobilo velik sloves tudi med našimi delavci. Kopanje v moravski termalni vodi pomaga pri vnetnih revmatskih boleznih, degenerativnem in izvensklepnem revmatizmu, kožnih obolenjih, okrevanju po operativnih posegih, skratka je zdravilna žavba za vse sorte nevšečnosti, ki nas opozarjajo na to, da le nismo več tako krepotni kot si mislimo. Seveda je v zdravilišču tudi bazen z navadno vodo, poleg zdravilnega namanjanja v termalni vodi, ki ima pri izviru 72°C. A lahko si v zdravilišču privoščimo še druga zdravilna sredstva: razne masaže, obsevanja, obloge, akupunkturo... Nomadom moderne dobe je namenjen kamp I. kategorije in tu je naša oblegana »cvetka«. Športni park izpolnjuje vse želje rekreativcem, lju-

V tem ljubkem bungalovu v Atomskih toplicah je naša garsonjera

Nekdanje lesene barake v Podčetrtku že zdavnaj ni več, ampak tale privlačen hotel

biteljem kulture pa ogled znamenitosti v bližnjih krajih (znana gotska cerkev v Martjancih, romanska rotunda v 10 km oddaljenem Selu). Vsi, ki imamo radi preprosto ljudsko kulturo, bomo navdušeni nad izdelki filovskih lončarjev in zaselki z značilnimi, s slamo kritimi strehami. Če nas to dvoje ne bo zmamilo, pa bomo zagotovo klonili pred umetnijami odlične kuhinje, ki je mešanica madžarske in dunajske kuhinje (mljask, mljask . . .). Če se radi šalimo, se bomo z ljudmi tamkaj odlično razumeli, saj so poleg gostoljubnosti vedno pripravljene na šalo in pesem.

V okrilje Radenske – treh src, točneje v njeno »tozdovo« provinco Moravske toplice se bomo radi zatekali in uživali! Naj zaenkrat uživajo vsi, ki bodo leto počitnikovali v Moravcih.

Naj bo velika luža samo slana, ne cvetoča!

To si zares želimo, saj kopanje v »cvetočem morju« ni prav nič lušno. Ampak napovedi so različne in bojim se, da nam bodo lepljive rožice zopet v nadlego. Sicer pa, o naših počitniških objektih ob morju nič posebej novega, če izvzamem dve novi prikolici v Vrsarju in Uliki, ki sta zamenjali dotrajajani.

Počitniške hišice na kolesih že čakajo na obiskovalce na znanih, že kar domačih terenih: na otoku Mali Lošinj, na koncu Istre – v Medulinu, v sredini Istre – v Vrsarju in streljaj proč – v Uliki in v najbližjem – Umagu.

Vrsta prijavljenih za garsonjeri v Maredi je bila letos najdaljša, kar nas opozarja, da si želimo dopustovati v bolj udobnih počitniških objektih. Škoda, ker garsonjeri nista iste velikosti, saj bi se tako izognili razporejanju »večglavih« družin v manjšo garsonjero, ki v svoje okrilje ne sprejme več kot tričlansko družino. Tako bi ušli kritikam, ki so včasih upravičene, a kritike bi bila deležna komisija za družbeni

standard tudi v tem primeru, če bi v manjšo razporejala samo majhne družine, ne glede na to, da bi zaradi tega izpadle družine, ki so dobile po kriterijih razporejanja večje število točk. V vsakem primeru je rešitev salomonška.

Tudi počitniške hišice v Novigradu so ljubljenske svilanitovih dopustnikov, saj poleg prijetnega udobja v senci nudijo organizirano prehrano v počitniškem domu Tekstilindusa. V daljni prihodnosti se načrtuje rušenje celotnega počitniškega naselja Pineta, na ruševinah pa naj bi zraslo mondeno letovišče, kjer bomo seveda skušali dobiti super morskognezdece tudi za nas.

Zdaj pa je na vrsti velenovica: opevani počitniški dom na Rabu izgublja svoje privrženke, kar so pokazale maloštevilne prijave, ki niso zapolnile prostih terminov, prvi in zadnji pa sta sploh imela polno praznih lukenj. Že pred leti smo zapisali vprašanje: ALI GA BOMO BERAČA OBLEKLI IN OBULI, ALI PRODALI? Po nekaj letih odlašanja pravega odgovora o usodi morskoga »berača«, je tako odločitev prinesla pomladna lastovka, ki je na svojih krilih prinesla skromno število prijav za letovanje. Zato odločitev o prodaji Raba ni tako težka, saj je brez smisla imeti tam daleč na otoku gnezdo brez svilanitovih vrabčkov. Seveda bo zadnja beseda vaša, a če bi s prodajo doma kupili nekaj novih stanovanj na morju in še kakšen zdraviliški cukercček, tudi ne bi bilo slabo, kajne?! Zato berača ne bomo obuli in oblekli, kot smo to še v začetku letošnjega leta planirali, temveč prodali in ga nadomestili z novimi objekti na morju in zdravilišču.

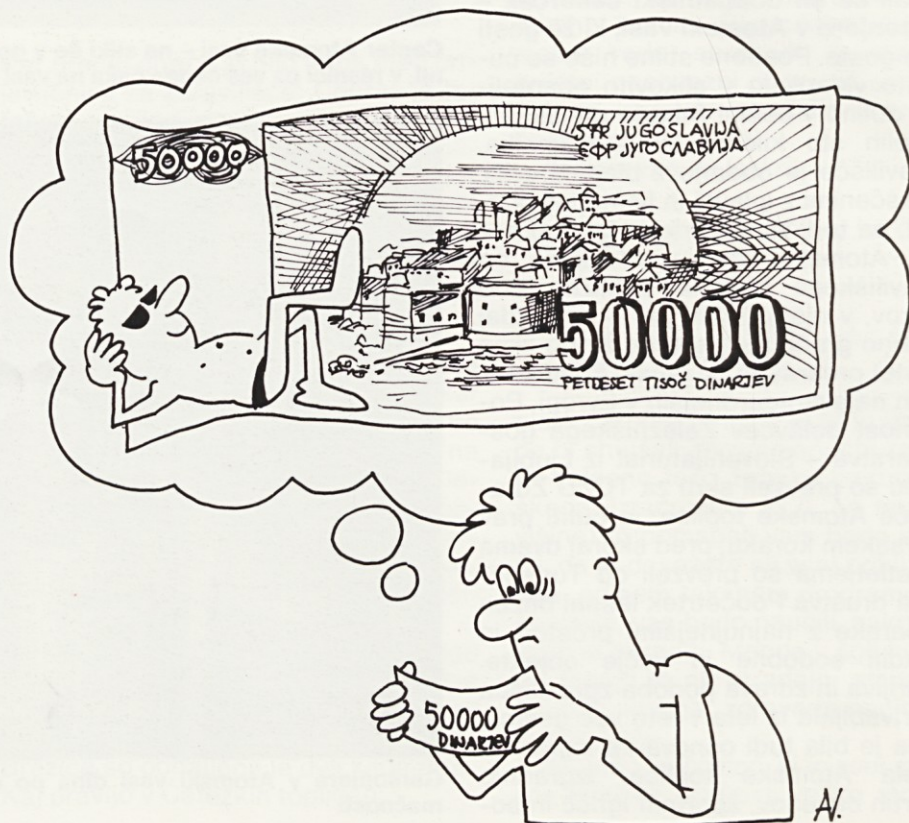
Počitnice tudi drugače

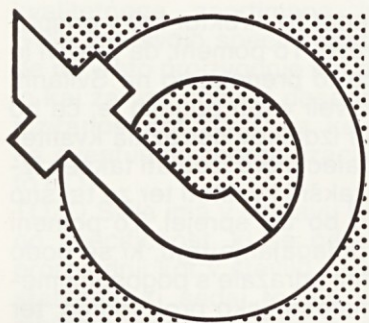
Pa nismo vsi zaljubljeni v zdravilišča in morska letovišča; nekaterim je dražji oddih v planinah, saj ponujajo obilo krasot, prijetne hoje, pa tudi gozdovi ponujajo marsikaj iz svoje naravne malhe. Besede sem povzela od moje sodelavke, ki je lani tudi za bralce Kamniškega tekstilca opisala prelepe počitnice pod bohinjskimi vrhovi. Kaj nam je še svetovala? »Kdor bi si rad v sedanji življenjski ihti umiril živce in utrdil telo v zdravem planinarjenju – pot pod noge in v Bohinj! Ribiči že tako predobro vedo zanj. Želimo vam podložene naramnice pri nahrbtnikih in ne preveč glasnega smrčanja. Dolgo pa zagotovo bo!« Kaže, da so si bralci njene besede vzeli k srcu in se prijavili za počitnikovanje prav v Bohinj. V Bohinjski Bistrici je simpatično naselje planinskih blokov, v enem, imenovanem Jeglič, je ljubka garsonjera, ki se ponaša z zares izvirno opremo in udobnostjo. Svilanitova je in rada sprejme vsakogar, ki si želi – kaj drugega kot dolgega trdnega spanca.

Koča na Veliki planini ne spada med krasotice svilanitovih hišic, a udobna in še kar dobro pokrpana nudi svojevrstne užitke ljubiteljem planin, zato tudi letos ne bo samevala med počitnicami. Poleti je Velika planina zares lepa, saj je odeta vsaj prvi poletni mesec v dehteče planinsko cvetje in diši po borovnicah. Mljask, mljask, bo dobra marmelada.

Zdaj pa naj se preddopustniška mrzlca hitro konča in napoči trenutek veselih, brezskrbnih počitnic.

Ivana Skamen

Osrednja tema

SVILANIT V NOVI ZAKONODAJI IN TRŽNEM GOSPODARSTVU

Nedvomno se zaključuje obdobje tako imenovane dogovorne ekonomije in da je v ospredju trg in ekonomske zakonitosti. Nova zakonodaja temeljiteje razmejuje samoupravljanje in upravljanje, povsem nova je pravica do upravljanja in samoupravljanja na osnovi vloženega kapitala, saj je sedaj samoupravljanje temeljilo izključno na pravici iz dela. Drugačno vsebino dobiva tudi poslovodenje v poslovanju, saj se na eni strani povečujejo pravice, na drugi strani pa tudi odgovornost.

Tržno ekonomijo si pogosto predstavljamo enostransko, delavci si s tem največkrat zamišljajo standard in osebne dohodke delavcev v zahodni Evropi, mnogo manj pa se primerja rezultate dela, organiziranost ipd.

V zadnjem obdobju je Svilanit uspešno posloval, pa če to gledamo s stališča kamniškega gospodarstva ali pa s stališča slovenske tekstilne industrije. Lahko si zastavimo vprašanje, ali smo te rezultate dosegli v pogojih dosedanje ekonomije oz. ali smo se že do sedaj obnašali v smislu tržnega gospodarstva ali pa da bomo morali svoje delo in poslovanje v novih gospodarskih razmerah spremeniti oz. na kakšen način bomo te rezultate v pogojih tržnega gospodarstva ohranili.

Delavci pa v teh razmerah nedvomno najbolj zanima, kaj nas v novih pogojih čaka in s kakšnimi problemi se bomo srečevali.

O vseh teh vprašanjih je tekla okrogla miza s poslovodnimi delavci v DO oz. njihovimi namestniki z željo, da bi bilo njihovo razmišljanje usmerjeno predvsem na njihovo lastno področje dela ter da bi ob problemih, ki jih pričakujemo, bili nakazani tudi njihovi načini razmišljanja ter naša vizija razvoja.

Na poti k tržnemu gospodarstvu

Tov Matija Jenko, zanima nas, kako kot direktor DO ocenjujete sprejete zakonske spremembe in prve korake, ki jih je nova vlada pod vodstvom A.

SVILANIT V NOVI ZAKONODAJI IN TRŽNEM GOSPODARSTVU

Ob spremenjeni zakonodaji, ki je bila sprejeta ob koncu preteklega in začetku tega leta ter procesih, ki potekajo v našem gospodarstvu, se zastavljajo številna vprašanja in dileme, kakšni so naši pogledi v DO na te spremembe, kaj bomo storili, kaj lahko pričakujemo in s kakšnimi težavami se bomo srečevali. Sprejeti Zakon o podjetjih, Zakon o računovodstvu, Zakon o finančnem poslovanju in Zakon o bankah bodo po napovedih ZIS še doživeli določene spremembe, vendar že sprejete so naredile velik korak k drugačnemu razmišljanju, tržnim zakonitostim in ekonomski interes naj bi prevladoval nad političnim in socialnim.

Markovića storila do sedaj na poti tržnega gospodarstva?

Dosedanje plansko-tržno gospodarstvo do sedaj ni dalo takšnih rezultatov, kot bi jih pričakovali. Podobno kot pri nas se tudi centralistični socialistični sistemi gospodarjenja niso obnesli in se povsod srečujemo s krizo in temeljitimi spremembami. V naši DO so razmišljanja o drugačnem načinu razmišljanja in delovanja stara že kar kakšnih dvajset let in smo že ves ta čas bili povezani z gospodarstvi, ki so imela vidnejše rezultate. Z vključitvijo z izvozom na zapadno tržišče smo bili prisiljeni, da se spopadamo s problemi in krutostjo ekonomsko tržnih odnosov. Mislim, da je takšen način dela tudi edini izhod za Jugoslavijo: da gremo v tržno gospodarstvo, da je dana večja svoboda tako podjetjem kot posameznikom in da se organizi-

ranost prilagodi potrebam in življenju. S tem je povezana tudi večja odgovornost, prepuščeno nam mora biti gospodarjenje in če rezultati ne bodo dobri, se bo podjetje moralo prilagoditi razmeram oz. iti v likvidacijo. Takšen sistem je sicer krut, vendar takšne zakonitosti že veljajo v naravi in se mora šibkejši umakniti močnejšemu, to pa je tudi gibalno novega življenja. Prve ukrepe nove vlade ocenjujem pozitivno predvsem zato, ker je dano izhodišče svobodnega delovanja in prilagajanja, saj same omejitve, ki smo jih imeli v preteklosti, onemogočajo normalno delovanje. Potrebno pa je še veliko ukrepov, ki bodo preprečili veliko inflacijo, predvsem mislim na preveliko porabo. Poznano nam je, kako se je povišal proračun, kako je s stroški JLA, kako je z našo administracijo od delovne organizacije do federacije in nam to porabi ustvarjeni dohodek, kar bi morali porabiti za razširjeno reprodukcijo. Sigurno veliko zadev še ni urejenih in bo potrebno dograjevanje sistema, da bomo inflacijo sploh ustavili. Markovič nam je napovedal, da gre za dolgotrajni proces in da stabilizacije gospodarstva ni možno doseči čez noč.

V Svilanitu tržišče močno čutimo v izvozu, ker je konkurenca izredno huda in smo letos prav v največjih težavah, kako realizirati naš izvoz, saj se cene v Evropi znižujejo. Na domačem trgu tega v večji meri ne čutimo in je prodaja uspešna, vendar lahko pričakujemo, da nam zaradi padanja kupne moči lahko pade tudi prodaja. Bojim pa se predvsem, da bi z ukrepi vlade po svobodnejšem uvozu tekstila po-

Matija Jenko: Zakon narave, ko močnejši zmaga nad šibkejšim, je gibalno novega gospodarjenja

menilo večje probleme, glede na to, da se iz daljnega vzhoda in drugih dežel pojavijo artikli po nižjih oz. dampinških cenah, kar bo lahko imelo za nas velike posledice. Za intervencijski uvoz je vlada predvidela precejšnja sredstva in je takšen uvoz lahko zelo kmalu kruta resničnost.

Tekstilci smo odvisni od uvoza

Tov. Tomaž Okorn, tekstilna industrija je v precejšnji meri odvisna od uvoza, od bombaža do pomožnih sredstev in barvil ter strojne opreme. V preteklih letih smo imeli veliko različnih sistemov in načinov uvoza, od raznih dovoljenj in kvot pa do sedanje skoraj popolne sprostitev. Ob teh načinih uvoza pa smo imeli tudi različne težave, ki so povzročale večje ali manjše probleme pri preskrbi proizvodnje z reprodukcijskimi materiali. Zanimivo bi bilo slišati, kaj vse se je s temi ukrepi v zadnjem času doseglo in kaj olajšave pri uvozu pomenijo za rezultate poslovanja v naši delovni organizaciji, kaj to pomeni za našo konkurenčnost na evropskem trgu in kaj pomeni večja konkurenčnost tujih dobaviteljev, predvsem surovin, na konkurenčnost naših dobaviteljev?

Tomaž Okorn: Tekstilna industrija je skoraj v celoti odvisna od uvoženih surovin, kar pomeni, da se cene neprestano dvigujejo zaradi hitrega padanja vrednosti dinarja

Tekstilna industrija je 85–90% odvisna od uvoženih surovin. To nam pove, da ob drsenju oz. padanju vrednosti dinarja tekoča devalvacija povečuje tudi inflacijo in se cene surovin neprestano dvigujejo. Mi nismo direktni kupci bombaža, so pa to naše predilnice, ki se srečujejo s stalnim povečevanjem vrednosti dolarja in s tem se povečuje tudi cena bombaža oz. preje. Cene bombažne preje se sedaj korigirajo že vsak mesec z 20% do 25%, kar nas prisiljuje tudi v povečevanje cen naših izdelkov.

Ukrepi nove vlade so že prinesli določene pozitivne rezultate in so se uvozne dajatve zmanjšale od zmanjšanja

12% taksne do zmanjšanja carine tudi za 50%. Za izvoznike so se zmanjšale tudi dodatne dajatve, tako da je ostala v glavnem samo osnovna carina, obljublja pa se ukinitve še te, tako da bodo cene domačih in tujih surovin primerljive. Pri uvozu v naši delovni organizaciji v višini 2,5 milijonov DEM v višini 12% pomeni prihranek 300.000 DEM. Vendar pa se domače cene ne prilagajajo tem znižanjem in cene celo prehitujejo mesečno devalvacijo dinarja.

Hitrejša rast domačih surovin od rasti DEM ali \$ nam pove, da se je na domačem trgu začelo v ceno izdelka vračunavati tudi ceno kapitala, in to še povečuje inflacijo. Cena uvoza je nedvomno mnogo bolj čista, ker se obračuna na dan uvoza oz. odpoklicna akreditiva, obresti pa so nižje kot pri nas. Cene domačih surovin pa se na daljši rok ne dajo več napovedati, pogosto pa tudi ni zagotovil, da bo dobavljeno blago tudi plačano v dogovorjenem roku.

Novi ukrepi nas napotujejo v to, da se poslužujemo tudi uvoza surovin, saj so cene in kvaliteta primerne, zelo pa so poenostavljeni tudi postopki uvoza. Pri poslovanju moramo težiti k čim manjšim stroškom in če bomo v Svilanitu ugotavljali, da je uvoz surovin cenejši od domačih, se bomo tega uvoza tudi posluževali. Če se bo v okviru ekonomske politike za zmanjševanje inflacije uvažalo cenejše tekstilne izdelke, nas bo to prisililo tudi v nakup cenejših surovin.

Je naš cilj višji cenovni razred?

Zaradi odsotnosti tov. Repiča, vodje komerciale, je pri pripravi osrednje teme sodeloval pomočnik vodje komerciale, **Jože Zver**.

Svoja razmišljanja o položaju Svilanita na prodajnem področju v tržnem gospodarstvu je strnil v naslednje misli: Plasma izdelkov v tržnem gospodarstvu si lahko predstavljamo le tako,

Jože Zver: Preživali bomo le, če bo cena izdelkov ustrezna kvaliteti!

kot je povedal že direktor DO v prisposobi z naravo. To pomeni, da preživi le boljši in če to prenesemo na Svilanit, bomo preživali v teh pogojih le, če bo cena naših izdelkov ustrezala kvaliteti. Proizvajalec mora izdelati takšen izdelek in v takšni kvaliteti ter za takšno ceno, ki jo bo trg sprejel. To pomeni tudi hitro prilagajanje trgu, ki se bodo v proizvodnji odražale s pogostimi menjavami, maloserijsko proizvodnjo, ter dobro kvaliteto. Uvoz tekstila iz manj in nerazvitih dežel nas ob nižji ceni ne bi smel uničiti, saj mislim, da je naša prednost prav v kaliteti izdelkov, če pa je prednost teh dežel v cenejših surovinah, moramo to prednost poiskati tudi mi in jo izkoristiti. Vloženo delo pa zaenkrat tudi za nas ni dražje kot v nerazvitih deželah in bi zato morali biti konkurenčni.

Zadnje krizno obdobje, ki smo ga imeli v Svilanitu v letu 1975, je pustilo nekaj izkušenj za težje čase, res pa je tudi, da se je v naše delo vrnila tudi ležernost. O tem pa je nujno razmišljati že sedaj in pomanjkljivosti v našem delu odpravljati ter se pripravljati za težje obdobje.

Podatki o prodaji v letošnjem letu nam kažejo, da smo v prvih štirih mesecih prodali na domačem trgu celo nekaj več kot lani, zaloga pa se nam trenutno povečuje zaradi zmanjšane prodaje v izvozu. Nerazviti in pa predvsem Turčija so otežkočili prodajo v Evropi in je bil velik pritisk na znižanje cen. Svilanit je vzdržal pritisk na znižanje cen, vendar se je odrazilo na zmanjšani prodaji. Če bomo hiteli prodati v izvoz, bomo glede na trenutno situacijo morali znižati cene, če bomo proizvajali kvalitetnejši asortiman, bo pritisk na znižanje cen manjši, ker je tudi konkurenca iz omenjenih dežel manjša. Za doseglo boljšega kvalitetnega in cenovnega nivoja pa je potrebno veliko trdega dela. Ob dogajanjih v zadnjem času, ko imamo pogoste reklamacije dobav in kvalitete, pa za preboj v višji razred nismo sposobni.

Direktor DO: Na področju uvoza gotovih izdelkov se ne bojim zahodnih držav, velika konkurenca pa so nam Brazilija, Portugalska, Turčija, ker imajo domačo surovino, cenejšo delovno silo in manjše obremenitve. Prav te dežele pa so se v zadnjem času močno modernizirale in so sposobne proizvajati zahtevne in pestre izdelke. Konkretno Turčija pa močno stimulira izvoz, ker je bila v velikem zunanjetrgovinskem deficitu.

Asortiman in kvaliteta modnih dodatkov

Tov. Marjan Novak, kako TOZD Svila z nakupom dopolnilnega asortimana uspeva prilagajati trgu pri nabavi materiala ter zagotavljanju modnega in

kvalitetnega asortimana in mode? Svila ima svojo specifičnost tako glede na vrsto proizvodnje kot na velikost in kaj za vas pomeni dosedanja organiziranost kot TOZD oz. kako gledate na eventualno reorganizacijo v enovito DO?

TOZD Svila ima v sestavi DO določeno specifičnost, ki se odraža tako v proizvodnji kot v številu zaposlenih. S statvami, ki sedaj tečejo v Svili, ne moremo zadovoljiti vseh potreb po asortimanu in količini. Asortiman izdelkov je pester in to niso samo kravate, proizvajajo se še šali iz čiste volne. Pestrost asortimana je pogojena še s sezonskim značajem prodaje in smo zato asortiman zelo razširili. Ta pester proizvodni program pa še dopolnjujemo z uvozom raznih modnih artiklov iz poliestra, volne, pa iz čiste svile.

Predvsem pa zelo uspešno že več let poteka sodelovanje z domačimi firmami, kot so »Sukno« Zapuže (volneni program) ter »Plava laguna« Poreč. V Poreču nam konfekcionirajo kravate, v zameno pa dobivamo devizna sredstva za uvoz repromateriala.

V TOZD Svila se tudi močno trudimo, da bi svoje izdelke izvažali. Zelo dobre rezultate smo že v preteklosti dosegali

Marjan Novak: V naši temeljni organizaciji se trudimo za večji izvoz svojih izdelkov

li pri izvozu rut, šalov in kravate na finski tržišče. V zadnjem času pa se odpira tudi tržišče na arabsko področje. Kot je že bilo povedano, ima Svila izredno sezonsko proizvodnjo oziroma prodajo, zato smo veseli, da je čedalje večje povpraševanje po specifičnih modnih dodatkih z emblemi, pri katerih pa je v ospredju predvsem kvaliteta in točen rok dobave.

V pogojih tržnega gospodarstva in ob večji sprostivni uvoza pa se zavedamo, da bo borba za prodajo težka, ker bo ponudba teh izdelkov velika. Konkurenca na domačem trgu bo vsled tega tudi s strani privatnikov.

Glede organiziranosti kot TOZD ali kot enovita DO sem mišljenja, da je to drugotnega pomena; bistvo je, da se tako organiziramo, da bo poslovanje potekalo čimbolj učinkovito, kar se je

že v preteklosti potrdilo. Težiti moramo še k večji učinkovitosti, predvsem pa stremeti, da bo poslovanje tudi cenejše, to pomeni enostavnejše, s čim manj birokracije. Če se zgledujemo po tržnem gospodarstvu, kot vlada v razvitih deželah, vidimo, da so tovrstne tekstilne tovarne predvsem majhne in fleksibilne in s hitrim prilagajanjem tržišču. Mislim pa, da bi vprašanje reorganiziranja, če se že to hoče, morali kmalu doseči, ker s TOZD gor, TOZD dol begamo ljudi.

S sodelovanjem znotraj organizacije in sodelovanjem z drugimi podjetji, je Svila v preteklosti dosegala dobre rezultate. Z novimi tržnimi zakoni, pa tudi za Svilo obstajajo realne možnosti vlaganja tujega kapitala, da se Svila nadalje razvija.

Izkušnje moramo uporabiti za prilagajanje novim razmeram

Inž. Florjan Torkar, kako ocenjuješ TOZD Frotir in njegovo proizvodnjo v jugoslovanskem prostoru, kakšen je v primerjavi s sodelujočo firmo Egerijo, kako je z našo strojno opremljenostjo in kje smo s kvaliteto naših izdelkov. V tem sklopu bi bila zanimiva ocena naše organiziranosti in sposobnosti, ali imamo za dobre rezultate dovolj znanja in kako se v naših izdelkih odraža tako imenovani YU faktor? V pogojih tržnega gospodarstva pa se bomo nedvomno srečevali s še večjim konfliktom med trgom in proizvodnjo, prvi teži k čim večji razdrobljenosti in hitrim spremembam, proizvodnja pa teži k čim večji stalnosti.

Naš proizvodni program se sedaj deli na dva dela, na klasični frotir in tako imenovani valk frotir, zlasti zadnji je izredno zanimiv tako na domačem trgu in zlasti v izvozu. Konkurenca v klasičnem frotirju je na evropskem trgu tako velika, da je takšen izvoz za nas s cenovne strani nezanimiv. Konkurrirajo nam predvsem dežele, ki imajo od nas boljše naravne danosti,

Florjan Torkar: Trenutno smo sposobni izvažati srednje in visoko kvalitetni frotir, zato pot našega razvoja vodi predvsem k vrhunski kvaliteti frotirja

predvsem domačo predelavo bombaža. V zadnjem času je čutili predvsem Turčijo, ki je v preteklosti izvažala predvsem bombažno prejo, sedaj pa se močno usmerja na gotove izdelke. Poleg naravnih okoliščin pa so se v zadnjem času močno orientirali na Evropo, spremembo pa je čutili tudi pri delu, kjer odigrava pomembno vlogo motiviranost. Veliko pa je bilo v zadnjem času tudi vlaganj v modernizacijo proizvodnje. Razumljivo je, da prodaja teži k čim pestrejšemu asortimanu, pa naj bo to v brisačah ali v konfekcijskem programu, kjer smo zlasti v zadnjih letih proizvodnjo prilagodili potrebam trga. Proizvodnja konfekcije je zlasti zanimiva v izvozu, kjer se nahajamo v glavnem v zgornjem cenovnem razredu. V spodnjem in srednjem cenovnem razredu pa je veliko konkurenco naredila prav Turčija. Na nemškem trgu se oslanjamo predvsem na dva proizvajalca frotir konfekcije in ima vsak svoj proizvodni program, k temu pa v proizvodnji dodajamo še program za domači trg. Glede na vztrajanje pri doseženih cenah pa nam prodaja v izvozu upada in se s tem povečuje količina za domači trg. Fizični obseg izvoza pa bi morali obdržati. S tehnologijo smo do sedaj v glavnem sledili potrebam zunanega trga, sicer zahteven konfekcijski program pa ima vseeno določene prednosti in dosegamo boljše cene kot v brisačah, izvoz teh izdelkov pa tudi ni omejen s kvotami. Trenutno smo sposobni izvažati srednje in visoko kvaliteten frotir, za vrhunsko kvaliteto frotirja pa trenutno v metražnem delu nismo usposobljeni in nas čaka razvoj prav v tej smeri.

V zadnjih dveh letih se srečujemo s spremembami asortimana predvsem v globini nians, saj prevladujejo temne nianse, ki so na eni strani povezane z visokimi stroški, na drugi strani pa tudi tehnološko zahtevne. Na te modne trende smo delno pripravljene, vendar ima naša pripravljenost premajhno zanesljivost in bomo morali proizvodnjo še modernizirati.

Naslednje vprašanje je preskrba z materiali, predvsem bombažno prejo. Glavni dobavitelji so nam poznani, vendar zahteve asortimana težijo k boljši, skoraj neoporečni preji, kar pa sedaj ni vedno prisotno. Če nam glavna dobavitelja zahtevane kvalitete ne bosta mogla zagotoviti, bo treba iskati rešitev v uvozu kvalitetne preje. Kar se tiče domače konkurence lahko rečemo, da nam domači proizvajalci ne sledijo samo na področju valk programa, sicer pa za nami ne zaostajajo. Nekaj prednosti imajo morda samo z večjo prilagodljivostjo zahtevam, sicer pa nas lahko spremljajo. Naša prednost v okviru tekstilne industrije je v tem, da imamo nedvomno ugoden artikel ter da smo z dolgoletnimi izkušnja-

mi z izvozom in zato hitreje prilagodljivi zahtevam trga. Glede nadaljnega razvoja proizvodnje frotirja pa mislim tako na tehnološki del kot na zaposlenost, da ne smemo biti večji, zaradi naše fleksibilnosti, ki izvira iz velikosti. Prednost imajo nedvomno manjši, ker so prožnejši in seveda tisti, ki bodo proizvajali kvalitetne izdelke. Kaj nam pomeni prilagajanje, vidimo že sedaj pri realizaciji naših planov, saj ima neko vrednost le še globalni obseg proizvodnje, asortiman pa odstopa od plana in se proizvaja tisto, kar je prodano, kar zahteva trg.

Na spremembe v organizaciji bi morali gledati predvsem s stališča prilagajanja razmeram poslovanja, za hitre spremembe v organizaciji pa mislim, da smo preveliki, pa naj bo to v eno ali drugo smer. Iz sedanje socialne smeri si sedaj zastavljamo ekonomsko, verjetno bomo vsaj v krajšem času obstali nekje na sredini sociale, je že sedaj verjetno preveč, za čiste tržno ekonomske odnose pa verjetno v tej fazi nismo v celoti sposobni. Prav bi bilo, da država daje grobe usmeritve, sicer pa naj bodo podjetja samostojna in se bomo le tako oziroma proti Evropi v letu 1992. To pa je nedvomno vprašanje generacije.

Kapital je dobil svojo ceno

Tov. Rajko Zadavec, v sedanjih pogojih gospodarjenja in novi zakonodaji so razmere poslovanja bistveno drugačne, kot v preteklosti. Večji poudarek je dan kapitalu, hitrejšemu obračanju sredstev, nove probleme ustvarja inflacija. Kako izgleda naše poslovanje v teh pogojih in kaj je nova zakonodaja doprinesla k realnejšemu prikazovanju rezultatov in koliko se je poenostavila finančno-računovodska evidenca ter koliko nas ta zakonodaja sedaj prisiljuje v boljše delo. Moram reči, da se ta konkretizacija v interesu in želji k tržnemu gospodarstvu mora in se tudi že odraža v spremljajoči zakonodaji, eno takih področij je nedvomno področje finansiranja in obračunavanja rezultatov. Z novo zakonodajo se sedaj pojavljajo načini in izrazi, za katere lahko rečemo, da so bili v preteklosti »bogokletni«. Izraz dobiček se kot pojem in kot vsebina dosedaj ni pojavljal in je izraz čisto tržno orientiranega gospodarstva. S tem je povezan tudi izraz kapital, ki je nadomestil družbena sredstva. To pomeni, da smo tudi denarju dali določeno vrednost, enako kot jo imajo druge materialne dobrine. To pa bo v prihodnosti pomenilo, da se bo kapital selil k določenim panogam zaradi profita, ne pa zaradi protežiranosti dogovorne ekonomije, kot je bilo to sedaj. Z novo vlogo kapitala pa se pojavlja tudi trg denarja in z borzo vrednostnih papirjev,

ki bo tudi v Ljubljani, začenjamo prve korake na tem področju. Odnos do denarja se v zadnjem času spreminja in denar cenimo, njegova vrednost pa

Rajko Zadavec: Z novo zakonodajo se sedaj pojavljajo načini in izrazi, ki so bili v preteklosti že kar »bogokletni«: dobiček, kapital, podjetje . . .

se v zadnjem času giblje celo nad profitno stopnjo. Zato je pri poslovanju potrebno stremeti za čim manjše zaloge in čim hitrejšim obračanjem materiala in denarja. Zadeve so se toliko spremenile, da mora biti razmišljanje povsem drugačno kot je bilo v preteklosti.

Reorganizacije v poslovanju moramo gledati predvsem s stališča, da bomo rezultate izboljšali, v ekonomizaciji poslovanja od nabave do prodaje. Glede na modernizirano proizvodnjo in s tem visoko vrednostjo premoženja moramo biti pri obratnih sredstvih izredno strogi in poslovati s čim manjšimi zalogami. Glede na finančni vidik mislim, da je največ potrebno storiti na zmanjševanju terjatev.

Nove tehnologije zahtevajo tudi nova znanja

Tov. Jerman, tako kot na področju kapitala se z večjimi spremembami srečujemo tudi na področju dela. Govorimo o trgu delovne sile, iz ekstenzivnega zaposlovanja smo prešli v zelo omejeno zaposlovanje, močno se poudarja vpliv nagrajevanja na rezultate poslovanja. Z nekaterimi spremembami, kot so npr. delnice, si upravičeno zastavljamo vprašanje, ali imamo za obvladovanje teh sprememb dovolj znanja. Vse to pa je povezano še z informacijami, saj je moč odločanja pogosto odvisna od tega, kakšne in kako hitre informacije imamo, v dobi informatike pa je to še odločilnejšega pomena.

Do sedaj smo imeli ekstenzivno zaposlovanje, ker so bile spremembe v gospodarstvu prepočasne. Gradili smo na delovno intenzivnih področjih, manj pa na kapitalu. Posledica teh dogajanj je tudi razvoj kadrov, ki se kaže

v zmanjševanju zaposlovanja, porast števila brezposelnih, predvsem mladih, težko dobijo zaposlitev. Kvaliteta pa nastaja, da v teh razmerah delo dobiva svojo ceno. Zaposlovanje širše in tudi v Svillanitu bo potrebno podrediti ceni, ki nam jo bo trg priznal za posamezne izdelke.

Nove tehnologije prinašajo tudi zahtevo po novih znanjih in je zato dopolnilno izobraževanje kadrov nujno potrebno, saj je nemogoče vztrajati pri znanju, ki smo ga pred leti dobili v šoli. Zato bi morali izdelati povsem konkretni načrt izobraževanja. To izobraževanje mora biti na eni strani funkcionalno, za tekoče delo, ki ga posamezniki opravljajo. Drugi del izobraževanja pa mora biti namenjen perspektivnemu kadru, da se usposobi za prevzem novih obveznosti. Naslednja

Lojze Jerman: Po novem govorimo že o trgu delovne sile!

možnost pridobivanja znanja pa je na kadrih, ki prihajajo iz šol in opreti se moramo na lastne študente, jih spremljati pri delu in nato izmed njih izbrati najboljše. Pri kadrovanju tvegajte vedno nastopa, s pravilnimi metodami kadrovanja pa ga je možno zmanjšati.

V naši DO smo si z razvidom del in nalog postavili sorazmerno visoke cilje in jih bomo lahko izpolnili šele čez nekaj let. Izobrazba sama po sebi ne zagotavlja uspeha, znanje je potrebno dopolnjevati z izkušnjami, tako kot je izkušnje potrebno dopolnjevati z novimi znanji. Pri zaposlovanju novih kadrov pa je potrebno stremeti za tem, da postopno kadrovske strukturo zaposlenih izboljšamo.

Stimulacijo smo do sedaj gradili tako, kot so nam to narekovale širše družbene usmeritve ter kolikor smo te dopolnjevali z našimi lastnimi izkušnjami in dognanji. Nadaljnje možnosti stimulacije za dobro delo pa vidim še na socioloških osnovah. Takšno področje je npr. inovativnost, kjer bi lahko še marsikaj dosegli, manj pa bi moralo biti zavisti in več smelosti. Nedvomno se zastavlja vprašanje, ali omejevanje izplačil za izjemne rezultate dela pripeljeva toliko k ohranjanju delovne

sposobnosti kot zmanjšuje rezultate dela posameznih delavcev. Razmisliti moramo tudi o meji, ki še zagotavlja socialno varnost mimo rezultatov dela.

Tov. Zver: Problem financiranja odloga plačil je nedvomno prisoten, o njem pa lahko razpravljamo iz različnih zornih kotov. Če plačilo blaga odložimo za določeno dobo, mora ta odlog nekdo financirati, ali je to proizvajalec ali prodajalec. V sedanjih pogojih gospodarnosti in določenih prodajnih pogojih, je bil to praviloma proizvajalec, ker prodajalec z določenim deležem tega ni mogel storiti, njegova sposobnost je bila le v obračanju zaloga. Vedno pa lahko diskutiramo o tem, ali je financiranje vgrajeno v ceno in v kolikšni meri. Nedvomno pa financiranje, pa ga vkalkulira proizvajalec ali prodajalec, plača kupec. V tujini je faktor med proizvodno in prodajno ceno od 2 do 2,5; pri nas pa okrog 0.5. Sistem oblikovanja maloprodajnih cen je omejeval odnose med proizvodnjo in trgovino, probleme pa so razreševali na način, ki je bil v dani situaciji možen. Če pa sedaj govorimo tudi o možnosti oblikovanja proizvodnih cen in ima trgovec proste roke formiranja cene glede na stroške svojega dela in prodajno politiko, se bodo razmere bistveno spremenile. Z dosedanjim 8% grosisti niso mogli financirati prodaje, zato pa je bil pritisk na blagovne kredite in druge oblike pospeševanja prodaje.

V pogojih inflacije so se razmere poslovanja močno spremenile. Prodajo je nujno potrebno ocenjevati skozi profitno stopnjo. Če ceno nekega proizvoda lahko večamo hitreje, kot je rast cene kapitala, potem so takšne zaloge izdelkov dobrodošle, če pa je obratno, pa je financiranje zaloga predrago. Pomembno vlogo v ceni izdelka ima tudi cena dela in seveda obveznosti do družbe. Kot ugotavljamo, je naše delo vrednoteno na dnu svetovne cene delovne sile, če dosegamo primerno produktivnost, je razlika le še v prevelikih obveznostih do družbe in zaradi tega na svetovnem trgu nismo konkurenčni.

Pristojnosti in odgovornosti poslovnih delavcev

Tov. Jenko, tov. Torkar in tov. Novak, nova zakonodaja direktorje postavlja v nekoliko drugačno vlogo, kot je bilo to v preteklosti. Povečujejo se pristojnosti in odgovornosti, mnogo zadev se primerja s podobnimi zadevami na zahodu, še vedno delujemo v pogojih družbene lastnine. Zaradi tega vse pristojnosti in odgovornosti še niso dodelane, iz tega pa izvira tudi kontrolna funkcija poslovanja. Kako direktorji ocenjujete te spremembe in kje so poti na osnovi pooblastil v zakonih in tistih, ki jih bomo vgradili v naše samoupravne akte, da bi bili v DO Svilanit uspešni.

Tov. Jenko: Mislim, da je prav, da se poslovnim delavcem dajo večje pristojnosti in tudi večje odgovornosti, ker je sklicevanje na organe samoupravljanja pri poslovnih odločitvah v preteklosti bilo napačno, ker so poslovnih delavci in vodje dela odgovorni za svoje delo v okviru pooblastil, ki jih imamo. Direktor mora imeti večji vpliv na organizacijo podjetja, imenovanje sodelavcev in pri sprejemanju in razporejanju delavcev, z dobrim kadrom direktor lahko dela in zato tudi potem nosi odgovornost. Vodje dela morajo imeti večji vpliv na plačo delavca, to pa v preteklosti ni bilo možno, saj je delavec pretežno del OD dobil na osnovi analitske ocenitve. Veliko večja odgovornost poslovnih delavcev je potrebna in je primerno urejena v novi zakonodaji, saj za slabo delo težko krivimo delavca, temveč so odgovorni vodje dela, ki so delo vodili. Dosedanje samoupravljanje ni bilo dobro, lahko bi rekli da je bilo celo lažno, saj so delavci lahko odločali, da o majhnem delu poslovanja, pretežno so nam krojili usodo drugi. Samoupravljanje bi lahko bilo bolj enostavno in bi nas manj stalo, bilo pa bi tudi bolj učinkovito, o razdelitvi doseženega rezultata poslovanja smo lahko zelo hitro dogovorjeni.

Inž. Torkar: Razmejitev med samoupravljanjem se je delno prelevila, po-

slovedenje mora imeti drugačno težo. Zanimiv mi je primer iz literature, da poslovnik ne da alternative, temveč problem v obdelavo podrejenim, izbere pa končno rešitev na osnovi podanih predlogov. Avtoritet pri nas nočemo priznati, močno je prisotno rušenje zadev in zapostavljeno soustvarjanje.

Tov. Novak: Včasih čutim, da si ljudje tudi želijo imeti nekoga, določeno avtoriteto, ki jim bo priznala dobro opravljeno delo oz. povedal, da je nekaj slabo. Če delavec predčasno zapušča delo in delovni čas slabo izkorišča, pa je zato majhna razlika pri osebnem dohodku, tudi discipline ne bo. Če pa se bo to poznalo pri plači, bo tudi disciplina primerna.

Zaključek:

Svilanit je s svojim dosedanjim delom v kamniškem prostoru in v okviru tekstilne industrije imel v zadnjih letih primerne rezultate dela in poslovanja, k temu je verjetno velik delež prispevala naša orientiranost na izvoz. V neposredni proizvodnji imamo produktivnost na evropski ravni, na nivoju DO pa je naša produktivnost slabša, delno je za to kriva tudi naša nadgradnja, nekaj pa je nedvomno tudi naša krivda oz. vpliva na slabšo skupno učinkovitost. Možnosti za povečanje naše učinkovitosti nedvomno so. V zadnjem obdobju se nam je uspelo prilagoditi razmeram in smo si s tem ustvarili tudi dobre rezultate poslovanja. Čaka pa nas sedaj prilagajanje na tržne zakonitosti in prilagoditev notranje organiziranosti, vodilo pri tem pa so nam lahko samo rezultati poslovanja. Že ohranjanje sedanjih rezultatov bo zahtevalo dobro delo, tržno gospodarjenje ni samo pravica do in iz dela, temveč so merila tržne uspešnosti izoblikovane na rezultatih dela in poslovanja. Sicer precej načelna razmišljanja te okrogle mize bodo morala dobiti odgovor na konkretne zdeve, ali imamo in prodajamo asortiman naših izdelkov po takšnih pogojih, da ga bo kupec kupil in bomo z njim ustvarili dobiček, ali prodano blago dobimo tudi plačano ter sredstva in zaloge obračamo dovolj hitro, ali nabavljene surovine omogočajo normalen potek proizvodnje, so poceni in kvalitetne, ali bomo z manjšim zaposlovanjem dosegli večjo produktivnost in ustvarili kapital za nove programe in zaposlovanje novih delavcev, ali imamo samoupravljanje na štirih DS dovolj, premalo ali preveč in kakšna je njegova kvaliteta.

Odgovori na ta in druga vprašanja so lahko za posameznike, tako za vodilne delavce, kot za ostale, težki, ker bodo lahko povsem konkretno prizadeli slehernega posameznika. Tržna ekonomika je v svetu poznana po tem, da je dobra za dobre in uspešne, zelo kruta pa za slabe in neuspešne.

Bogo Wiegele

**Iz uradnih listov
za življenje**

O REDU IN DISCIPLINI

Ob razpravi o redu in disciplini v DO je bilo prisotnih kar nekaj dilem:

- ali je stanje res tako slabo, da je potrebno pravila ponašanja dopolnjevati;
- ali se ob evidentiranju minutnih zamud, predčasnih izhodov in drugih drobnarij ukvarjamo z lovljenjem muh, sloni pa nam uhajajo;

- ali nam drobne napake ponašanja kažejo na to, kakšen odnos imamo do življenja in dela v celoti;

- zakaj ne izvajamo že dogovorjenega in pokažemo na posamezne kršilce in ker tega ne storimo, posledice nosimo vsi.

K tem razmišljanjem bi lahko dodali še kakšen ZAKAJ, vsako vprašanje pa bi lahko dobilo tudi takšen ali drugačen odgovor – ZATO, ker . . .

Poleg vsebinskih vprašanj so bila prisotna razmišljanja tudi o tem, ali naj bi dopolnitve predpisa o redu in disciplini sprejemali po širše organizirani javni razpravi ali pa naj bi predpis sprejel delavski svet DO in bi veljal za DO kot celoto.

Izbrali smo si pot, ki je imela tako dobre kot slabe strani. Pravilnika o odgovornosti za kršitve delovnih obveznosti in drsečem delovnem času sta bila sprejeta tako z nasprotovanjem kot z razumevanjem, predlagane pa so bile dokaj tehtne pripombe.

Strokovni svet DO je ocenil, da je dopolnitev pravil našega ponašanja potrebna, saj nas k temu silijo pogoji gospodarjenja in je odnos do izkoriščenja delovnega časa potrebno spremeniti. V izvozu nas k drugačnemu ponašanju sili pritisk na znižanje cen, na domačem trgu nam naraščajo stroški hitreje kot prihodek; ob sicer visokem rangu uspešnosti v tekstilni industriji je uspeh poslovanja realno iz leta v leto slabši. V tovarniškem Informatorju je bilo nekaj opozoril za boljše delo, vendar trkanje na zavest ni prineslo vidnega izboljšanja. In kakšne so spremembe?

Pravilnik o odgovornosti za kršitve delovnih obveznosti

V 39. členu pravilnika so določene težje kršitve delovnih obveznosti in v tem členu je tudi največ dopolnitev. Za tiste delavce, ki bodo trikrat ali večkrat ponavljali lažje kršitve, se bo to prekvalificiral v težjo kršitev, s tem pa je pogojen tudi težji ukrep, saj z zbirko opominov za lažje kršitve ni moč nadaljevati v nedogled. Neizpolnjevanje ali nevestno, nepravočasno

in malomarno izpolnjevanje nalog pomeni kršitev določb pravilnika o pavšalni odškodnini in jo izreče vodja dela, če pa so ogroženi varnost ljudi in kršitev ostalih predpisov, ki jih določa samoupravni splošni akt, pa predstavlja težjo kršitev delovne obveznosti.

Dopolnjena je tudi najbolj nesrečna in velikokrat uporabljena 13. točka 39. člena, ki odpravlja dilemo o tem, ali je prekršek samo uživanje alkohola med delom in prihajanje na delo v vinjenem stanju. Kršitev pomeni tudi uživanje narkotičnih sredstev in vnos tekočin, praškov in tablet, ki takšna stanja povzročajo. Izgovor, da je liter »takratkega« namenjen sodelavcem, je po novem vreden prenehanja delovnega razmerja. Zato je bolje, da steklenica za prijatelja počaka pri varnostniku do konca izmene, če pa jo bo odkril vrnostnik, pa bo kot dokaz čakala in se tekočina starala v splošni službi do konca disciplinskega postopka.

Star pregovor pravi, da ni razlike med prijateljema, ko eden drži vrečo, drugi pa vanjo meče tuje blago. Tega do sedaj v naši DO nismo dovolj točno določili in se je 39. členu pravilnika dodala 43. točka, ki pravi, da je delavec storil težjo kršitev delovne obveznosti, če je vedel, da je bilo storjeno kaznivo dejanje na delu oz. v zvezi z delom in tega ni prijavil ustreznemu organu. Posledica takšnega ravnanja je določena v 65. členu, ki določa kršitve, za katere se izreče prenehanje delovnega razmerja. V pravilniku o pavšalni odškodnini ni bil v celoti opredeljen postopek pritožbe; kot pritožbeni organ je določena disciplinska komisija, rok za pritožbo pa 8 dni po obvestilu o kršitvi določb o pavšalni odškodnini oz. plačilu OD.

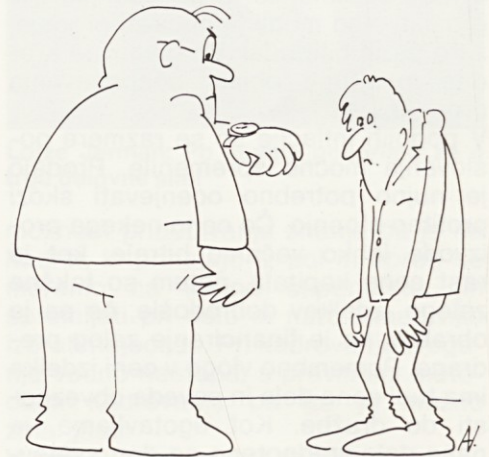
Pravilnik o drsečem delovnem času

Ob sprejemu pravilnika in uvajanju drsečega delovnega časa smo poudarjali predvsem večjo demokratizacijo dela, nekaj problemov je bilo razrešenih s prilagajanjem delovnega časa poteku dela, pomanjkljivosti pa so se pokazale v tem, da osebnim potrebam dajemo prednost pred delom. Drsečega delovnega časa bo v bodoče nekoliko manj. Registrirnik se bo vključeval ob 6. uri in drsečega delovnega časa bo le pol ure. Obvezni delovni čas traja od 6.30 do 13. ure, skrajšan pa je tudi popoldanski del drsečega delovnega časa in traja od 13. do 15. ure.

Ob delovnih sobotah mora delavec priti na delo do 7. ure, ko pa odide iz DO, se na delo ne more več vrniti.

Predpis o izvajanju reda in discipline

1. Zamude ob prihodu v delovno organizacijo kontrolira vrnostnik in neposredni vodja dela. Pri tem se upošteva radijsko točen čas oz. zvočni ali svetlobni signal v posameznih obratih. Kot zamuda se šteje, če delavca ob začetku izmene ni v obratu. Kot začetek izmene se smatra 6. ura, 14. ura in 22. ura, pri delavcih, ki delajo z drsečim delovnim časom, pa ura, določena s Pravilnikom o drsečem delovnem času za začetek obveznega delovnega časa. Zamudo po določeni uri na delovnem mestu evidentira neposredni vodja dela, kasnejši prihod mimo vratarnice pa tudi varnostnik. Če delavec zamudi več kot 10 minut, se mu poleg točk po pravilniku, obračuna tudi neopravičena neplačana odsotnost z dela in sicer ena ura za vsako začeto uro. Za zamudo nad 10 minut se šteje zamuda mimo vratarnice in samo te zamude se obračunavajo kot neopravičena neplačana odsotnost. Če je delavcu odobreno koriščenje ure pred začetkom dela, mora biti evidenčni karton dostavljen v vratarnico najkasneje do začetka izmene delavca.

Zamude, katerih vzrok so neugodne vremenske razmere oz. druge izjeme prometne situacije, se ne štejejo kot zamuda po pravilniku o pavšalni odškodnini. Obvestilo o opravičenosti takšnih zamud izda splošna služba. V kolikor traja takšna zamuda več kot uro, se čas odsotnosti z dela obračuna kot opravičen neplačan izostanek. Delavcem, ki jim zaradi rednih prometnih zvez ni omogočen redni in pravočasen prihod na delo oz. iz dela (če delavec nima rednega prevoza več kot 30 minut pred pričetkom oz. po zaključku dela), se lahko izda dovolilnica za kasnejši prihod na delo oz. predčasen odhod iz dela. Dovolilnico izda, ob soglasju vodje delovne enote oz. službe, splošna služba, na njej pa mora biti razviden čas zadnjega možnega prihoda na delo oz. čas dovoljenega predčasnega odhoda z dela ter določen način, kdaj in kako bo delavec izgubljeni čas nadoknadil. Izgubljeni delovni čas se mora nadoknaditi v tekočem mesecu.

Delavcem, ki delajo z drsečim delovnim časom, se zamuda na delo obračunava z večjim številom točk, kot je to določeno v 119. členu pravilnika, ker jim je že z drsečim delovnim časom omogočen gibljiv prihod na delo. Trajanje drsečega in obveznega delovnega časa je določeno s pravilnikom o drsečem delovnem času. Za delovne sobote velja v celoti drseči delovni čas, delavec je dolžan priti na delo do 7. ure, in se po odhodu iz DO na delo ne more več vrniti.

2. Nepotrebno odstranjevanje z delovnega mesta kontrolira in evidentira neposredni vodja dela. Za nepotrebno odstranjevanje z delovnega mesta oz. delovne organizacije se smatra v tekočem dnevu čas, ki je večji od 20 minut, ki je namenjen za osebne potrebe delavcev.

3. Zaradi nujnih opravil se dovoljuje izhod iz delovne organizacije med delom, čas odsotnosti do pol ure se obračuna kot opravičen neplačan izostanek, daljša odsotnost od pol ure je možna le kot koriščenje ur oz. 4 ure letnega dopusta. Izhod iz delovne organizacije v času malice se evidentira kot privatni izhod iz delovne organizacije, vendar se obračuna kot redni delovni čas.

Kot privatni izhod se šteje tudi obisk zobozdravnika z odsotnostjo z dela do pol ure ob evidentiranju odbitnih točk, vendar se ta čas šteje kot opravičen plačan izostanek. Daljša odsotnost kot pol ure se šteje kot opravičen neplačan izostanek in zaokrožuje na pol oz. celo uro za vsake začete pol ure. Za obisk zobozdravnika je možno koriščiti doprinešene ure v trajanju ene ure.

Če je delavec naročen k zdravniku zaradi injekcij, bolečin, infekcije ipd., se mu ne evidentirajo točk po pravilniku, odsotnost do pol ure pa obračuna kot opravičen plačan izostanek, za daljši izostanek pa je dolžan izgubljeni čas nadoknaditi.

4. Kršitve določb o zavarovanju pred požarom in eksplozijo, odstranjevanje zaščite na delovnem mestu in nespoštovanje navodil iz varstva pri delu; nered na delovnem mestu, odklanjanje strokovnega izpopolnjevanja, kadar je to potrebno, neredno in malomarno, neredno ali nepravčasno izvrševanje del in nalog, evidentira neposredno nadrejeni vodja dela. Evidentiranje teh kršitev pri manjših odstopanjih ima predvsem preventivno vzgojni značaj. Pri ponavljanju teh kršitev oz. težjih kršitvah pa je obvezna prijava disciplinski komisiji.

5. Predčasno prenehanje opravljanja del in nalog se smatra, kadar delavec odide z delovnega mesta pred zaključkom izmene. Za dela in naloge, ki so povezana z večjo umazanijo oz. obveznim umivanjem, se dovoljuje to umivanje 10 minut pred zaključkom izmene. Spisek teh del je sestavni del tega navodila, na predlog vodij dela ga potrdi delavski svet.

Predčasen odhod iz delovne organizacije pa evidentira neposredni vodja dela oz. varnostnik. Smiselno se uporablja določbe po tč. 1.

6. Kadar neposredni vodja dela ni evidentiral kršitev delovnih obveznosti svojim podrejenim in ga je nadrejeni vodja dela na to že opozoril, se vodju dela evidentira neevidentiranje kršitev delovnih obveznosti.

7. Za obračun negativnih točk zaradi neopravičenega izostanka ter vseh ostalih negativnih ravnanj je odgovoren vodja delovne enote oz. službe.

8. Poleg neposrednega vodja dela imajo pravico evidentirati kršitev delovnih obveznosti za vse delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi in dežurni v delovni organizaciji. O evidentiranju kršitev pa so ti delavci dolžni obvestiti vodjo delovne enote oz. službe.

9. Negativna ravnanja s pripadajočim številom točk se obračunavajo od OD delavca po sledečem normativu:

oc. 7 do 40 točk 0 točk isti OD

oc. 5 41 do 80 točk 6 točk minus 3% OD

oc. 3 nad 81 točk 12 točk minus 5% OD

10. Izhodi med delovnim časom iz delovne organizacije so dovoljeni samo z dovolilnico (evidenčnim kartonom), ki jo praviloma podpiše neposredni vodja dela. V nujnih primerih gre delavec lahko iz DO z nepodpisano dovolilnico. V kolikor vodja dela ne more do evidenčnega kartona (dovolilnice), mu izhod odobri na listku. Izhod iz de-

lovne organizacije brez dovolilnice se obračuna kot neopravičen neplačan izostanek z dela, ki se zaokrožuje na celo uro za vsako začeto uro.

11. Delavci, ki opravljajo delo v prerazporejenem delovnem času, morajo imeti tega evidentiranega na evidenčnem kartonu. Doprinos ur evidentira praviloma varnostnik, izjemoma pa tudi vodje delovnih enot oz. služb. Saldo ur pa se mora uskladiti vsaj mesečno. Na evidenčnem kartonu so evidentirani tudi vsi izhodi iz delovne organizacije.

Doprinos ur in koriščenje ur se zaokrožuje na pol oz. celo uro in sicer od 1–15 minut in 31–45 minut navzdol, ter od 16–30 minut in 46–60 minut navzgor. Minimalno koriščenje je ur skupaj 4 ure oz. v trajanju, kot je bil doprinos ur opravljen. Zaradi nujnih opravkov lahko vodja DE oz. službe enkrat

(Nadaljevanje na naslednji strani)

GLEJ GA ŠMENTA

Najprej naj opišem našo »preljubo« problematično CENTRALO ali če hočete »POSREDOVALNICO«.

Starejši delavci naše delovne organizacije jo poznajo dolgo časa, saj se v desetletjih ni niti preselila ali kako drugače spremenila.

To je majhen prostor, iz katerega vidiš na eni strani skladišče, ostale strani pa so samo stene. Prostor je brez prave dnevne svetlobe. V zimskem času je mraz, da postaneš skoraj »ledena kocka«. Po domače povedano, prostor je le malo boljši od navadne »LUKNJE«.

Toda v tej »luknji« se v dopoldanskem času dogajajo vesele, jezne in živčne reči.

Pravijo, da je CENTRALA prvi stik z delovno organizacijo in da je od delavke (telefonistke), ki dela v tej »LUKNJI«, marsikaj odvisno. Pravijo tudi, naj bo delavka v CENTRALI prijazna, ljubezniva, predvsem pa ustrezljiva.

Vse to je že res. Vendar je vse to včasih zelo, zelo težko.

Zakaj?!

Ko zjutraj ob 6. uri prideš še ves zaspan (bog ne daj zamuditi, ali si umisliti drseč delovni čas), te že predrami brnenje telefona in te opozarja, da nekdo na oni strani žice želi pogovor. Prijazen, vljuden glas (čeprav opaziš tudi v njem še zaspanost), te lepo pozdravi, kaj lepega pove, da se nasmejiš. Misliš si, »danes bo pa prijeten dan,« in že hitiš klicati željeno osebo. Nasmejan ob misli na lep dan, posreduješ njegovo željo naprej – »a glej ga šmenta«, telefon zvoni, zvoni v prazno, ker željenega tovariša ali tovarišice še ni. Še vedno nasmejan prevzameš linijo nazaj, se lepo opravičiš in poveš, da tovariša ali tovarišice še ni in naj kliče, če le lahko kasneje.

Misliš si, sedaj bo pa nekaj časa mir. Vendar, ko pogledaš na posredovalno mizo, vidiš, da ti gori že najmanj pet rumenih lučk, kar pomeni, da te čaka pet zunanjih linij. Istočasno pa se začnejo prižigati tudi lučke »NASIH« internih naročnikov telefona.

Kako naprej? Komu se prej oglašiti!

Nasmeh ti izgine z obraza, začne se resno delo.

Pravijo, da je centrala prvi stik z delovno organizacijo, zato prevzameš najprej zunanje linije, jih vežeš na željene številke, potem prevzameš interne linije, si zapisuješ številke, vmes pa poslušаш, kako te »šinfajo« domači naročniki telefona, ker se takoj ne oglašiš (porka m... že spet je ni!)

Iščeš, kličeš številke za domače naročnike telefona, vendar brez uspeha. Telefonsko omrežje je slabo, glavna telefonska centrala je preveč obremenjena, linije ne moreš dobiti – seveda za to ni kriva preobremenjena centrala, ampak »telefonistka«, ker ni posredovala njegove željene številke.

Telefon pa neusmiljeno brni in brni. Živci začnejo popuščati. Vendar, kaj hočemo! Gremo naprej! »Halo,« – Svilanih Kamnik – prosim! Končno smo vas vendarle dobili. Vas je pa res težko dobiti! Že pet minut čakam itd... Prosim, lahko dobim to in to številko? Lahko, odgovoriš, v prepričanju, da je željeni na svoji številki.

»A glej ga, zopet, šmenta – željenega ni na številki!«

Iščeš, sprašuješ, loviš po drugih internih številkah vendar – ZAMAN. In tako mine naslednjih pet minut. Opravičuješ se, ker ga ne najdeš, potihem pa v sebi godeš, se jeziš, z živci pa si že čisto na koncu. Domači naročniki pa zopet šinfajo »ta prekleta b...« itd. itd.

In tako mine delovni dan naše telefonistke.

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

mesečno odobri koriščenje v trajanju ene ure.

12. Delavcem, ki so s potnim nalogom poslani na službeno potovanje in se do ključka obveznega delovnega časa ne vrnejo, z odsotnostjo pa so pridobili pravico do obračuna cele dnevnic, se jim za čas odsotnosti obračuna pavšalni doprinos 2 ur. Za obisk sejma Mode v Ljubljani pa se ta doprinos obračuna, če ima delavec pravico do obračuna polovične dnevnic.

Kot doprinos ur oz. prerazporejeni delovni čas pa se priznava čas odsotnosti ob prostih sobotah in nedeljah, vendar največ do 8 ur dnevne obveznosti.

Če se delavec s službene poti vrne po 22. uri, se mora naslednji dan javiti na delo do 8. ure. O opravičenosti izostanka odloča direktor DO oz. TOZD.

13. Vsi izhodi iz DO in doprinos ur se evidentira na evidenčnem kartonu. Evidenčni karton izda splošna služba za vsakega delavca, hranijo pa se pri neposrednem vodji dela. Ko je evidenčni karton izpolnjen, splošna služba izda novega, vodja dela izvrši prenos salda ur na novi karton, stari karton pa se arhivira eno leto po preteku leta zadnjega vpisa v DE oz. službi.

14. Za opravljanje samoupravnih oz. družbeno političnih funkcij izven DO, izhod iz DO ni možen. V primerih, ko delavec opravlja družbeno politično oz. samoupravno funkcijo v povezavi z delom in opravljanjem v DO, ima mesečno lahko največ 8 ur odsotnosti. Eventuelno daljšo odsotnost lahko odobri samo delavski svet. Osemurno odsotnost mesečno se dovoljuje delavcem, ki opravljajo funkcijo predsednika sveta Krajevne skupnosti za potrebe delovanja.

15. Kuhanje in pitje kave je dovoljeno samo v prvi uri izmene in sicer v trajanju 10 minut, to je časa za osebne potrebe in v času malice. Sveti delovnih enot oz. vodje dela organizirajo kuhanje in pitje kave tako, da je izguba delovnega časa čim manjša ter da se zagotovi požarna varnost pri kuhanju kave v obratu.

Pri delih in nalogah, kjer je pitje kave možno na delovnem mestu, je to dovoljeno izven navedenega časa, če to ne moti poteka dela.

* * *

O upravičenosti sprememb o redu in disciplini bo nedvomno sodil čas in sicer po tem, ali bomo sprejeto tudi izvajali in kakšni bodo poslovni rezultati našega dela. Za doseg tega pa bo nedvomno potrebno preverjati tudi ostala področja našega dela, našo delovno prizadevnost, uspešnost pri delu, odnos do materiala in sredstev.

Na pogled bo vsa ta in druga vprašanja še mnogo težje urejati, potrebno bo več volje in vztrajnosti. Ob sprejemanju skupnih rešitev bo potrebno še veliko konkretnega sodelovanja slehernega zaposlenega in vodstvenih ter vodilnih delavcev. Več energije bo potrebno usmeriti k boljšim rezultatom dela in ob sprejemanju teh bo verjetno postalo manj pomembno, da smo si kot prisilo postavili pravočasen prihod na delo, odhod z dela in racionalnejšo izrabo delovnega časa. *Bogo Wiegeler*

Proizvodnja dogajanja

TEKSTILCI LETOS NE IZKAZUJEMO RASTI PROIZVODNJE

V tekstilni tovarni Prebold je bilo 20. maja strokovno posvetovanje o aktualnih družbeno ekonomskih problemih tekstilne industrije v organizaciji Zveze inženirjev in tehnikov tekstilcev Slovenije.

V uvodnem referatu je sodeloval predsednik republiškega komiteja za industrijo in gradbeništvo Uroš Slavinec in orisal trenutni položaj gospodarstva v Sloveniji. Poudaril je, da se na republiškem nivoju intenzivno dela na spreminjanju sistema družbeno ekonomskih odnosov, ki naj obubožanemu gospodarstvu zagotovi več denarja.

Gledano širše, gredo vse systemske rešitve v smer tržne usmeritve in razčiščevanja lastninskih odnosov, na kar posredno vplivajo tudi vsa dogajanja vzhodne in zahodne Evrope.

Za zdaj smo lahko kar zadovoljni, saj je fizična rast proizvodnje v prvih štirih mesecih letošnjega leta večja za 4,3% (v Jugoslaviji za 2,6%) v primerjavi z istim obdobjem lani, istočasno pa beležimo padec zalog za okoli 3,6%; izvoz je večji za 7,6%, uvoz pa večji za 19%. Žal se ugotavlja prevelik padec življenjskega standarda v Sloveniji in s tem padec realnega OD, za

GASILSKO TEKMOVANJE

V soboto, 3. junija, je bilo na hipodromu v Komendi občinsko gasilsko tekmovanje za memorial Matevža Habeta, katerega se je udeležilo 48 desetlin, med njimi tudi naša ženska in moška desetina.

In kdo je Matevž Haba? Bil je prvi predsednik Gasilske zveze Slovenije in je to delo opravljal od 1944. leta do svoje upokojitve leta 1963. Med NOV je bil partizanski komisionar in ljudski poslanec Sveta republike.

Priprave na to tekmovanje smo začeli že v mesecu marcu. Tako moška kot ženska desetina sta vsak teden vadili po dve uri. V tem času smo se udeležili tudi tekmovanja industrijskih gasilskih društev tekstilne industrije Slovenije, ki je bilo v DO Induplati Jarše, od koder je ženska desetina prinesla domov pokal za tretje mesto. V Jaršah smo imeli tudi štafetni tek s sedmimi gasilci in suho vajo z motorno brizgalno po pravilih CTIF.

Vaja Matevža Habeta je mokra vaja z zamenjavo B cevi in podaljšanjem C cevovodov, poleg te vaje pa so potekale tudi raznoternosti, v katerih vsak gasilec izžreba, kakšno delo mora opraviti.

Svilanitovci so se tudi tokrat kar dobro odrezali, saj so bile ženske tretje, moški pa so se uvrstili na šesto mesto od štirinajstih nastopajočih desetlin. Uspeh bi bil lahko še boljši, vendar pa zaradi neresnosti in nediscipliniranosti nekaterih članov gasilskega društva tudi priprave na to tekmovanje niso potekale tako kot bi morale. Zaradi nerednega prihajanja na vaje in tudi zaradi pomanjkanja kadrov smo imeli velike težave pri sestavi desetlin, tako moške kot tudi ženske. Poleg tega smo imeli še to »smolo«, da je bila ta prva sobota v juniju tudi dan sindikalnega izleta, ki je premamila nekaj gasilcev, da so namesto na tekmovanje raje odšli na sindikalni izlet.

Tako se je odločil tudi mentor moške desetine, Drago, ki je po svoji delovni dolžnosti tudi poklicni gasilec. Namesto da bi bil za vzgled ostalim, se je vedel nedisciplinirano in neodgovorno, se izogibal že samih priprav na tekmovanje in piko na »i« postavil s tem, da je za občinsko prvenstvo prepustil moško desetino samo sebi in se odpeljal na izlet.

Tajč Peter

11,9%, kar je posledica velikih likvidnostnih težav podjetij. Prav zato se želi pospešiti rast OD v naši republici, kajti Slovenija še vedno ustvari 27–28% celotne jugoslovanske akumulacije. Tekstilna industrija nima pozitivnih indikatorjev v primerjavi z gospodarstvom, saj je obseg proizvodnje v prvih štirih mesecih padel pod 100%, prav tako pa je zaskrbljujoče dejstvo, da cene tekstilnih izdelkov zaostajajo za cenami drugih vej industrije, kar vpliva na nižje osebne dohodke te panoge.

Direktor Poslovne skupnosti tekstilne industrije Slovenije Stane Dolenc vidi več možnosti izhoda iz krize v naši panogi in sicer v povečanju rasti proizvodnje in izvoza, kajti izvoz je prve štiri mesece letošnjega leta manjši za 6% v primerjavi z lanskim istim obdobjem. V tem je šteto tudi 86% dodelavnih poslov (lona) konfekciotarjev. Od zvezne vlade pričakuje rešitev sistemske narave, kajti če teh ne bo, nihče ne bo mogel sindikatom preprečiti organizacije vsejugoslovanskega štrajka tekstilcev. Zahteve tekstilcev so jasne: država mora panogi omogočiti realno poslovanje, realne obrestne

mere, zaščititi mora panogo na domačem trgu, potrebno je spremeniti financiranje javnih služb in zmanjšati dajatve družbi. Tekstilci sami pa morajo vztrajati na: modernizaciji proizvodnje, povečanju izvoza, nepristajanju vsem zahtevam trgovine in skrajšanju rokov plačil ter pripravi programov razvoja in modernizacije.

Sekretar Poslovnega združenja tekstilne industrije Vili Tomat, je direktorja dopolnil še z nekaterimi ugotovitvami analize letošnjega poslovanja, ki kaže, da je tekstilna industrija plačala 2,4-krat več za obresti kot je znašal OD; obresti ponekod že znašajo 1/2 celotnega prihodka. Na jugoslovanski skupščini tekstilcev je bilo tudi poudarjeno, da osebni dohodki tekstilcev zaostajajo za 20% v primerjavi z drugimi dejavnostmi. Vlaganja v razvoj in modernizacijo primarne tekstilne industrije (proizvodnja prej in tkanin) so minimalna, preveč je še širjenja konfekcijskih kapacitet, ki jih je že sedaj preveč. Res pa je tudi to, da inflacija in obresti izničijo vsa prizadevanja kolektivov na področju izboljšanja kvalitete, prihrankov pri materialu, stroških, izkoristku delovnega časa.

V nadaljevanju je na izziv tekstilcev odgovoril predsednik komiteja Uroš Slavinec. Dejal je, da je pretrgana miselnost o odpisanosti tekstilne industrije v Sloveniji; ugotovljena je njena tradicionalnost, priznan je dosežen nivo produktivnosti, ki je blizu svetovnemu in priznana je tudi njena previsoka obremenitev. Vendar pa je imamo preveč, ponudba je prevelika, zato celotna panoga v tem obsegu ne bo mogla preživeti. Ostali bodo samo najboljši, ne glede na njeno tradicionalnost po regijah. Razbremenitev gospodarstva v republici in s tem reševanje tekstilne industrije naj bi potekala kratkoročno in dolgoročno z:

- davčno razbremenitvijo, če podjetja delajo v 3 in 4 izmene,
- pretresom realnih obremenitev za pokrivanje infrastrukture,
- usmerjanjem razvojnega dinarja,
- sodelovanjem in pomočjo tistim, ki zapadejo v izgube.

V zadnjem delu posvetovanja je predstojnica Fakultete za tekstilno tehnologijo Sonja Malej predstavila še potek republiške »Akcije 2000 mladih raziskovalcev«. Seznanila nas je o akciji, ki kot je znano, poteka že od leta 1986 in naj bi se zaključila leta 1990. Tekstilna industrija je podala dve temeljni raziskavi in to sta: novi tekstilni materialni in novi tekstilni procesi. Vendar pa je v tej akciji zelo malo sodelujočih tekstilnih podjetij, ki so poslala mlade diplomante na dodatno izobraževanje, saj je bilo žal iz panoge danih premalo potreb in s tem k izboljšanju izobrazbene strukture. Vzrok za manjšo udeležbo od možnosti je tudi pretežno ženska populacija v tekstilni industriji.

Več sodelujočih je v razpravi podalo svoja razmišljanja o težavah tekstilcev, kot so uvoz tekstilnih izdelkov, problem obratnih sredstev, nedelovanje reproverig, nekonkurenčnost na svetovnem trgu in še bi lahko naštevali. Zato je predsedujoči, tov. Vili Tomat, sklenil razpravo v ZAKLJUČKE, s katerimi smo se strinjali tudi vsi prisotni:

- tekstilna industrija ima pomembno mesto v Sloveniji
- za panogo 0125 (proizvodnja preje in tkanin) naj se najdejo čimprejšnje rešitve
- gospodarske težave so sistemske narave, zato je treba preprečiti razpad panoge
- cene in sodelovanje s trgovino zahteva korenite spremembe
- poudarjamo pomen izobraževanja in modernizacije proizvodnje
- skrbimo za boljše osebne dohodke kot doslej
- trudimo se za izvoz izdelkov višjih cenovnih razredov
- republiške in zvezne organe pozivamo k hitremu ukrepanju.

ZA DOBRO DELO VSAJ POHVALO

Človeški rod se že tisočletja bori proti ognju, odkar si je zgradil stalna prebivališča. V ognju je nekaj magičnega. Na eni strani je vsemu živemu sovražnik, na drugi strani pa nepogrešljiv prijatelj, saj brez toplote ni življenja. Ogenj je nepodkupljiv in brezkompromisen, saj udari brez milosti, če človek nad njim izgubi oblast. Kadar nam ogenj uteče in ga zalotimo tam, kjer ne bi smel biti, dolžimo vse mogoče dejavnike, lastno krivdo le redko kdaj priznamo. Strogo gledano iz teoretskega vidika je vendar človek primarni povzročitelj vsakega požara, razen v primeru, ko tega zanetijo naravne sile (strela, ognjenik, sonce in drugo). Kadar berem časopisne vesti o nastanku požara v tovarni, naselju ali mestu, obtožujemo elektriko, plin, neočiščen dimnik in še kaj. To pa ni resnica, vedno je povzročitelj požara človek. Pri delu ni upošteval fizičnih zakonitosti, jih ni odkril, ni prav opravil dela ali zadevo prepustil slučaju.

Tako je tudi v primeru požarov v tovarni. Požari na statvah v tkalnici frotirja so resnično kar pogosti. Iz podatkov je razvidno, da je bilo v letu 1981 kar 9 začetnih požarov, v letu 1983 je bilo 8 primerov, lani pa za polovico manj. Iz zapisnikov o vzrokih požarov je razvidno, da je kot obtoženec postavljena na zatožno klop elektrika. Površni odgovor je točen, če se ne vprašamo, kakšno vlogo je imel pri tem človek. Pri vseh začetih požarih so najhujše preprečili zaposleni delavci tkalnice ali drugih obratov. Tovarniški gasilec je le slučajno sodeloval pri gašenju, kadar je bil na delu. Če bi v enoti, kjer se pojavi požar, čakali na gasilce, bi tovarna že nekajkrat zgorela. Taka trditev bi bila krivična do gasilcev, saj je naloga gasilske organizacije v podjetju, da preventivno deluje med zaposlenimi: delavce učijo, kako morajo ravnati, da do požara ne pride, kako se pravilno uporabljajo gasilna sredstva in kako gasiti požar. Če za gasilsko opremo in preventivno ne bi nihče skrbel, tudi delavci ne bi mogli gasiti.

Gasilska organizacija podjetja je s pomočjo strokovne službe v 20 letih uspešno opravljala svojo preventivno vlogo. Na praktične vaje je bilo pozvanih cca 3200 zaposlenih ali povprečno s trikratno ponovitvijo, kako se aktivirajo gasilski aparati. Tako usposobljeni delavci so vselej pripravljeni in sposobni gasiti požar. Velikokrat so tkalke pogasile začetni požar in tako preprečile najhujše. Za ta dobra dela se jih skoraj nihče ne spomni, da bi jim v Tekstilcu izrekel javno zahvalo. Tako je izrekel predsednik sindikata na zadnjem občnem zboru.

Tudi letos je bil že začetni požar v tkalnici in za uspeh gašenja izrečene nobene zahvale. Kaj nismo malo otopeli, da je za dobro delo tako malo priznanja, dočim za še tako majhen dosežek v športu mobiliziramo vse informacijske medije na prvih straneh.

L. K.

VESELO POD KAMNIŠKIMI PLANINAMI

Ves teden pred letošnjim prvim majem nam sivo nebo in težke deževne kaplje niso prizanašale, vendar smo upali, da bo vsaj praznični dan lep in sončen, kakršen je bil že nekaj let nazaj. Toda tudi slabo vreme nas ni zadržalo doma in proti Kamniški Bistrici se je kolona vozil v prvomajskem dopoldnevu vedno bolj polnila. Veter je na prireditvenem prostoru kar veselo vihral zastave kamniških podjetij, sindikalisti pa so se na vseh koncih trudili z delitvijo bonov. Kamniški godbeniki so se po jutranji budnici pripravljali že na drugi nastop, člani folklorne skupine Kamniška Bistrica pa so se ozirali proti vrhovom planin za soncem, ki ni in ni hotelo pokukati na dan. Velika udeležba delavcev kamniških podjetij na letošnjem tradicionalnem prvomajskem srečanju v Kamniški Bistrici nedvomno dokazuje, da nam ta dan le veliko pomeni. Mlajša generacija verjetno doživlja praznik dela drugače kakor nekateri naši starši, ki se še spominjajo praznovanj v stari Jugoslaviji. Tudi letošnji pozdrav predsednika Občinskega sindikalnega sveta tov. Isteniča je bil le iskren pozdrav in želja za dobro počutje, brez prazne hvale in obljub, saj se v tem času sami dobro zavedamo.

V slovesnem delu praznovanja je predsednik Občinskega sindikalnega sveta najprizadenejšim sindikalnim delavcem izročil srebrna odličja Zveze sindikatov. S posebnim navdušenjem in veseljem smo spremljali podelitev

Jože in Peter med kamniškimi inovatorji

Še ena čestitka Jožetu za delo v sindikatu

Srebrnega znaka našemu sindikalistu Jožetu Nograšku, ki je v v tem kriznem času, ko neusmiljeno drvimo v brezno revščine, znal prisluhniti težavam ljudi. Pravimo, da osnovna vloga sindikata ni v nabavi ozimnic, organiziranju sindikalnih prodaj, dajanju denarnih pomoči in podobno, vendar pa je prav to v današnjem času podivjanih cen za vse več ljudi bolj pomembno, oprijemljivo in lahko bi rekli, včasih celo odrešilno kot pa kakršnokoli politično poslanstvo te delavske organizacije.

Na slovesnosti so bila podeljena tudi priznanja delavcem, ki imajo žilico za raziskovanje in so dali tudi svoj prispevek na področju inovacij. Kar dvakrat je izzvenelo Svilanitovo ime: Tajč Peter in ponovno Nograšek Jože.

Povprašala sem ju, kaj ju je zaneslo na pot inovacij, kaj jima priznanje pomeni, kakšen se jima zdi odnos do in-

ventivne dejavnosti v delovni organizaciji in kaj ju moti oziroma bi bilo potrebno spremeniti.

Peter pravi, da za inovatorstvo že morajo imeti nekoliko »žilice«, osnovno vodilo pa mu je hitrejše, lažje in kvalitetnejše delo. Včasih se potrebe po nečem novem kar same pokažejo, včasih pa tudi obratovodja da iztočnico in opozori na določene težave pri posameznem delu. In potem se prične razmišljanje, kako izvesti izboljšavo in delo, da bi ideja zaživela. »Vedno ne rata, včasih pa le,« mi z zadovoljstvom pripoveduje Peter in dodaja: »Bistvo pri inventivni dejavnosti je, da poznaš tehnologijo, drugače ne gre.« In to ima Peter po štiriinidesetih letih dela gotovo že v mezinu. Ko sem ga povprašala po avtorskih odškodninah, se je Peter samo zasmel, zmajal z glavo in dejal, da samo zaradi denarja tega nikdar ne bi počel. Pri zadnji inovaciji, za katero je dobil občinsko priznanje, to je izdelava aparata z dvojnimi oblikovalcem, znaša mesečni prihranek

delovne organizacije dva do tri njegove mesečne osebne dohodke, odškodnina za trajno uporabo tega aparata pa je znašala bore polovico njegovega mesečnega zaslužka. Torej je finančna spodbuda za inventivno dejavnost res zanemarljiva. In če k temu dodamo še to, da od dne, ko nekdo posreduje inovacijo ali koristen predlog na Komisijo za inventivno dejavnost, pa do dne, ko delavski svet sklepa o avtorski odškodnini, mine veliko pevec časa, včasih kar leto dni, potem se res lahko pridružimo Petrovemu mišljenju, da je največje plačilo za trud in delo zadovoljstvo ob spoznanju, da je določena zadeva uspela.

Jože pravi, da se pri delu, ki ga opravlja, vsak dan dogaja kaj novega. Pri toliko različnih izdelkih v konfekciji frotirja je potrebno stroje nenehno preurejati in nanje dodelovati najrazličnejše aparate, vodila in oblikovalce. Ker so ti pripomočki prav specifični za frotir, za debelejšo oziroma zankasto tkanino, jih izdelujemo kar doma. Torej delo samo sili v razmišljanje in seveda želje tehnologa oziroma obratovodje. »Ko smo pred časom ugotovili, da ročno ne bo mogoče vdevati vrvice v posebne prižemke iz plastike, mi je prišlo na misel, da to lahko opravi zrak,« mi o svojem zadnjem dosežku, za katerega je bil nagrajen, pripoveduje Jože in nadaljuje: »Napravo sem potem še dograjeval in izpolnjeval tako, da je bila nared, ko smo pričeli z izdelovanjem izdelka Elan. Igraje smo vstavili štiri tisoč prižemk na vrvice.« Jože pravi, da je priznanja in pohvale vesel, tako ko pač vsak človek, vendar pa mu je največje priznanje notranje zadovoljstvo, ko mu delavka prvi, da naprava lepo in v redu deluje in ji lajša delo. Žal pa se vedno vse tudi ne posreči.

O odnosu delovne organizacije do inovacij je bilo Jožetu kar težko odgovoriti, meni pa, da oceniti delo nekemu, ki samoiniciativno naredi nekaj za lažje in hitrejše delo ali izboljšanje delovnega procesa, ne bi smelo biti težko. »Od tistih, ki imajo v opisih del in nalog tudi ocenjen in »plačan« umski napor, pa bi morali novitete celo zahtevati,« razmišlja Jože. Kako učinkoviteje delati, razmišljajo tudi delavke za stroji, vendar pa je od dobrih delavcev težko izvedeti za kopico novih stvari, novih prijemov in gibov. Zakaj bi le to obešale na veliki zvon, če pa bi imele za nagrado le nove, višje normative!?

Po uvodnem slovesnem delu praznovanja praznika dela so si obiskovalci Kamniške Bistrice lahko privoščili toplega okrepčila, po vnovčitvi oranžnega blokca pa so tudi pogovori veliko lažje stekli. Ko se je oglasila še glasba, so bile pozabljene vsakdanje skrbi.

Mija Senožetnik

MED PRLEŠKIMI GORICAMI

Tudi letos smo kot že vrsto let nazaj 3. junija odšli na sindikalni izlet. Ker smo z dolgoletno tradicijo sindikalnih izletov že kar dobro prepotovali pretežni del Slovenije, je bilo letošnje pot izleta težko določiti. Običajno smo se izletniki odpeljali v dve smeri, ker pa je to povezano s precejšnjimi težavami, stroški in maksimalnim angažiranjem sindikalistov, smo se letos odločili za skupen izlet v eno smer.

Ženske so z zanimanjem spremljale izdelavo »hola-hopk«, pa tudi moški niso bili neza-interesirani

Letos je bila osrednja točka izleta Prlekija, znana po izrazito dobrih vinih Vinskega kombinata Jeruzalem-Ormož. Če pomislimo, da se je naš Jože v svojih dveh mandatnih obdobjih kar dobro izkazal kot sindikalni voditelj in da se njegova funkcija izteka, je bil ta izlet kot nalašč za to, da smo ga sredi vinskih goric dobro zalili in se mu v mislih tudi zahvalili za požrtvovalno delo.

Kljub temu, da se nas je zbralo nekaj čez 130 izletnikov, so bili med nami strokovni delavci prave bele vrane. Človek bi pri tem pomislil, da je ta izlet namenjen samo proizvodnim delavcem, ker ima strokovni kader pač že tradicionalni DITT izlet, nekateri pa tako ali tako niso zainteresirani za tovarniška srečanja. Naj bo kakorkoli že, z nami se je odpeljal tudi direktor DO in predsednik občinskega sindikalnega sveta Kamnik.

Dan pred izletom je predsednik izrazil skrb, da zaradi slabega vremena ne

bo vseh prijavljenih in bo morda celo en avtobus preveč. Vendar je bila skrb odveč, saj smo napolnili vse tri avtobuse. Takoj po 6. uri zjutraj smo izpred delovne organizacije odšli na pot in mimogrede po Tuhinjski dolini pobrali čakajoče. Komaj je dobro odzvonilo sedmo uro, smo bili že v Polzeli, pred znano tovarno nogavic. Okolica in park te tovarne sta izredno lepo urejena in vidijo se sadovi dolgoletnega negovanja brsteče narave. Vodiči so hitro prispeli in razdeljeni v tri skupine smo si ogledali njihove proizvodne obrate. Tudi tukaj so zaposlene pretežno ženske, saj je od 1300 zaposlenih le cca 300 moških. Vendar pa je razumljivo, da tako občutljivo tkano izdelujejo nežne ženske roke. Kar 180.000 nogavic proizvedejo v enem dnevu in potrošnja je izredno velika, saj včasih enih ne nosimo niti en dan.

Vodič nam je povedal, da je kontrola kvalitete izredno težka, glavni kontrolor je potrošnik – ženska, ko te nogavice obuje in včasih že pri obujanju ugotovi napako. Ko sem kasneje v njihovi trgovini mislila kupiti res lepe nogavice, z modernim vzorčkom, sem bila čisto »paf«, ko mi je prodajalka rekla, da stanejo 80.000 din in ob tem se mi je preblisnilo v glavi, da njihova delavka dela celih 8 ur za ene ženske hlačne nogavice. Njihov osebni dohodek v povprečju namreč znaša cca 1.800.000 din. Prav tako pa ta enodnevni zaslužek delavka vrže v koš, ko pri obujanju ugotovi, da je zanka ušla prav do vrha.

Vendar pa je ogled proizvodnje nogavic zelo zanimiv. V pletilnici stoji 720 pletilnih strojev, ki so v povprečju stari cca 10 let. Stare stroje za menjujejo elektronski, vendar pa je kvaliteta nogavic v pretežni meri odvisna od kvalitete preje. Oprema je povečini iz uvoza in zanimivo je gleda-

ti, ko vsake 3 minute prileze iz stroja brezoblična cev, iz katere na koncu nastane zanimiva nogavica. V naslednjem oddelku smo videli strojno zapiranje nogavic v prstnem delu, nato pa še strojno šivanje hlačnega vštika. Nogavice se nato 24 ur fiksirajo in v oddelku barvarne pobarvajo. Približno 1 kg nogavic se natlači v posebne vrečke, nato pa se sestavi 50 kg partija. V barvarni je zelo vroče, saj je v poletnih mesecih temperatura do 50°C in imajo zato delavci poseben vročinski dodatek pri osebnem dohodku. Ko smo si ogledali še zadnjo proizvodno halo, kjer nogavice klasirajo in kontrolirajo pod lučjo, smo videli še končno fazo pakiranja, kjer jih dokončno pripravijo za prodajo.

Še pod vtisom proizvodnih dogajanj smo se odpravili v tovarniško trgovino po nakupih. Vendar pa so nas visoke cene kar malo presenetile in le z majhnimi zvitki smo odhajale iz trgovine.

Ker smo imeli pred seboj še dolgo pot, smo si vzeli le urico časa za postanek v Preboldu, kjer so nas postregli s pravim »partizanskim golažem«. Na hitro smo še malo »pokofetkali« in že smo skupaj odbrzeli proti osrčju Štajerske.

Po dveh urah vožnje smo se ustavili v Ormožu in si ogledali sodobno in moderno Vinsko klet. Pred vhodom nas je počakala zgovorna enologinja, ki nam je na kratko povedala glavne značilnosti pri predelavi vin. Ogromna zgradba je bila postavljena 1967. leta, vinska klet pa je zgrajena v naravnem hribu, tako da sega do globine 25 m in tako doseže nivo Drave, kar jim večkrat povzroča tudi težave zaradi pronicanja vode v kletne prostore. Ogromne vinske cisterne sprejmejo letno do 5 milijonov litrov vina, predelujejo pa 8 vrst vina. Najbolj znana so šipon, laški rizling, beli pino, Sauvignon oz. muškát, renski rizling, traminec, jeruzalemčan in beli burgundec. Njihova posebnost je večkratni šampion Slovin peneče vino in v zadnjem času izredno dragoceno vino »pozna trgatev«. Letos so takšno trgatev imeli 3. januarja in to dragocenost prodajajo v 2 dcl steklenicah in tudi temu primernih cenah.

Ko smo hodili po kleti, smo opazili značilno vinsko plesen, ki je povsod prisotna. Ogromne cisterne, prostornine od 3000 do 15.000 l, nas spremljajo na vsakem koraku. Voditeljica nam je z izrednim občutkom in zavzetostjo razlagala potek predelave vin in zdelo se nam je, kot da smo prišli v posvečeni prostor. Njihova pristna ljubezen do vinske trte in spoštovanje zlate kapljice je v teh krajih izredno prisotno. Vse njihovo življenje je prežeto z vinskimi goricami, njihov trud in znoj se spajata z vonjem vinske cvetice in dobro vino je njihov del življenja,

Izpod Franceljnovih prstov je zadonela gorenjska pesem . . .

njihov kruh, njihov ponos. Nepoznavalci vin si ne moremo predstavljati, kako pomemben del življenja je vino. Še zlasti Gorenjci smo navajeni, da vsakega, ki malo več popije, že potihoma razglasimo za pijanca. Naša voditeljica, ki je strokovnjakinja za vzgojo in predelavo vin, pa nam je to vinsko tekočino opisala tako na lep in pristen način, da smo bili prevzeti. Tako pri njih ni nobena posebnost, da delavci vsak dan pri malici dobijo tudi merico sladke kapljice in pravi, da problemov v DO s pitjem alkohola nimajo!!! Morda je le res, da je prepovedana stvar vedno najslajša, kot npr. v naši DO? Po besedah enologinje si ga vsak dan lahko privoščimo kar krepkih 7 dcl, ker bomo tako tudi bolj zdravi. Res pa je, kot pravi strokovnjakinja, da ga je treba spiti toliko, kot ga rabijo žile (ker če ga gre preveč iz žil v glavo, saj vemo, kakšne so posledice). Opoj vinske kleti smo čutili tudi v najvišjem nadstropju, kjer je degustacijska dvorana, ki sprejme do 300 ljudi. Tudi mi smo šli na pokušino vin in po navodilih usmerili pozornost na vonj, okus, barvo in izgled vin. Ker smo pili res kvalitetna vina, nas je njihova opojnost prijetno grela. Prešerni in razigrani smo se odpeljali v drugi TOZD njihove organizacije, to je v gostišče v Jeruzalem. Z avtobusi smo se vzpenjali po znani Vinski cesti, ki se vijuga med nepreglednimi vrstami vinskih trt. Pogled na to slikovito pokrajino je čudovit, strnjenih naselij ni, sem in tja je posejana kakšna zidanica ali hišica, ki se skriva za obronki gričev. Lepo za pogledat, verjetno pa mnogo težje za živeti. Kdo ve, koliko lepih in opojnih trenutkov prinesejo sadovi te trte, verjetno pa tudi mnogo trpljenja in bede, ko gospodari vino v glavi. »In vino veritas,« pravi star latinski pregovor, in

sredi teh vinskih gorc je resnica še mnogo bolj prisotna. Vino so njihova nebesa in pekel. Izletniki pač okušamo samo sladke strani teh gorc, veselje, pesem, zabavo. Tudi mi smo rajali in se veselili v kleti prijetnega gostišča in prleški fantje so nam veselo godli. Da smo veseljaki, smo jim pokazali skupaj z našim muzikantarjem Francem, ki je zamenjal za nekaj časa njihovega harmonikarja in jim pokazal, kakšna je gorenjska pesem. Vlekel je svoj meh in prepeval, da je rajalo staro in mlado. Ker je bilo moških plesalcev bolj malo, smo se strnili v verigo in obrali vse kote in stopnice. Ob tako prijetnem vzdušju je popoldne zelo hitro minilo in že je bil čas za večerjo. Kar hitro smo pospravili njihovo specialiteto »meso iz tünke z zaseko in prilogami«, zmanjkovalo pa je tudi vina. Kar je naš predsednik dobra duša, nam je še malo »zrihtal« podaljšanje muzike in dodatno pijačo. Ker pa je tudi te zmanjkovalo, so nekateri kar samkopostrežno jemali buteljke iz vzorčnega soda in posledica tega je bil dodatni račun v višini 50 starih milijonov. Tudi s tem smo dokazali, da smo Gorenjci.

Ker se je čas že nagibal preko devete ure zvečer, so nekateri izrazili željo, da bi se pripravili na odhod. Z odhodom pa je vedno nekaj težav. Predno se večina z glasovanjem odloči za odhod, nekateri kar ne morejo zapustiti prijetnega kraja. Po polurnem čakanju v avtobusih so prikapljali »ta zadnji«, vendar smo še vedno pogrešali eno deklico. Po zborovskem hupanju vseh avtobusov in dodatnem iskanju je naposled vsa preplašena in bleda le prišla. Tako smo tik pred enajsto uro zvečer speljali in se v zgodnjih jutranjih urah polni lepih vtisov in tudi utrujeni vrnili domov.

Športne
novice

POHOD
NA VELIKO PLANINO
V PETIH SLIKAH

Prvi posnetek zagretilih pohodnikov pred »posrebreno« novo kapelo

Vodič Frenk in Peter v dogovoru o nadaljnji poti

Kratek počitek se je »podaljšal« še za toliko, da je bila izvršena »zamenjava fotografa«. Kvaliteta slik pri obeh »mojstrih« je dobra.

Pred spustom proti Dolu se je prilegel še kratek počitek na vabljevih klopeh in pri mizi, ki je »ponudila« Petrovo osvežujočo pijačo.

Tone pri nabiranju mladega regrata – njegove najljubše solate. Škoda, da na slikah ni vidne lepote cvetočega »modrega encijana«.

VAS ZANIMA, KAKO IZGLEDA NADALJEVALNI TENIŠKI TEČAJ? POGLEJTE

»Ha, ha, s tole žogico bom pa hitro opravičil!«, se smeji Janez (saj se je lahko smejal, ko pa je premagal čisto vse nasprotnike in bil – jasno – prvi)

»Fantje in dekleta – takole se pa pravilno nastavi lopar,« nas je poučil Hasib, ki je dosegel – pametno drugo mesto, saj mora prvouvrščeni častit! (tako je sedaj dobil ime – Palestinski Podgorec)

»Sem že!« reče četrtovrščena Andreja in že je tu prva skupinska teniška slika.

»Ni šla ravno čez, ampak je bila pa lepa,« se je opravičil Edo in pristal na tretjem, ampak lepem mestu.

»Tako talentirane skupine pa še ne!« sam sebe prepričuje naš trener Kebo in »pometaj« naprej!

»Da me ne bo kdo zadaj držal – bo naš ponoru!« je huda Nataša, ostali se pa smeji, saj vedo, da je to spet njen štos.

NAŠ IZVOZ

Že v lanskem letu smo na našem izvoznem trgu, ki je izključno konvertibilen, ugotavljali določene negativne težnje v gibanju cen bombažnih izdelkov iz frotirja.

Izdelki TOZD Svila so v našem izvozu zastopani le v prostocarinskih prodajalnah in jih bomo zaradi tega v naši analizi pustili ob strani. Cena bombaža je šla v lanskem letu na svetovnem trgu za približno 20% navzdol. Žal tega na našem trgu nismo zasledili in smo morali kupovati bombažno prejo po znatno višjih cenah, kot so vladale na svetovnem trgu! Logično je, da tako nismo mogli ostati konkurenčni vedno bolj agresivni ponudbi iz, nam že poznanih konkurenčnih držav (Turčija, Portugalska, Brazilija, Kitajska, Pakistan, Afganistan) in vedno novih »eksotičnih« držav (Kenija, Zambija, Južnoafriška republika, Egipt, Kolumbija itd.). Konkurenčni nismo bili niti ponudbi iz vzhodnih dežel (Madžarska, ČSSR, DDR, SZ), ki nastopajo včasih s praviimi »dumping« cenami.

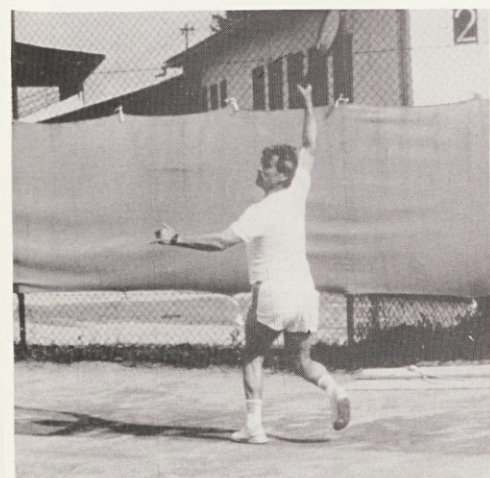
Na vse te indikacije o znižanju cen na zahodnoevropskem trgu nismo pravočasno reagirali, tako da naši zvesti kupci sicer niso dosegli pri nas znižanja cen, zmanjšali pa so nam naročila in smo zato v lanskem letu že izvozili manj kot v predhodnem letu. Naša prednost pred prej naštetimi konkurenti je bila bližina trgu (fleksibilnost), solidna kvaliteta in točnost pri dobavah.

V preteklem času pišem zato, ker smo v letu 1988 kar precej kršili dobavne roke, pa tudi reklamacij se je nabralo nekaj. Na teh zahtevnih trgih si je ugled veliko lažje zapraviti kot pa si ga pridobiti. Da ne omenim ponovnega »obdelovanja« kupcev, potem ko smo jih že razočarali! Težave pri plasmanu proizvodov smo občutili tudi zaradi naše neprilagojenosti tem trgov: na področju brisače je na primer izrazita usmeritev v valk kvaliteto in je »klasična«, to so brisače z dvojno prejo v zankah, prisotna le še v določenih segmentih: bolniški in hotelski program (delno) ter plažni program. Naš glavni izvozni artikel pa je še vedno skoraj izključno »klasična« brisača, razen nekaterih izjem (Francija, Grčija). V teh tržnih segmentih pa je konkurenčni boj še toliko trši. Višji cenovni rang bi lahko dosegli le v boljši, valk kvaliteti, oplemeniteni z žakardnimi bordurami, aplikacijami. Vsega tega pa žal ta trenutek niti tehnično nismo sposobni napraviti.

Podobna zgodba je v izvozu konfekcije, le da smo tu še bolj omejeni, ker imamo (oz. smo imeli) le tri večje kupce: dva v ZRN in enega na Danskem. Vsi ostali so najbrž že odpadli zaradi

»Pa daj mi mir s tema tvojima loparjema, saj več kot z enim t'ko ne morem igrati!« prepričuje Magda Edija, Andreja pa pritisne nagumb KLIK – in zadnja skupinska slika je tu!

»Ja, hudiča, kje pa je zdaj žog'ca,« si misli četrtouvrščeni Fačo (končno se je pojavil šport, kjer še ne zmaguje, toda . . .)

»Po tretji menjavi loparja pa že mora biti prvo mesto,« se v mislih razburja in že veseli Nataša.

»Če boš pridna, ti bo mamica službo v Svitanitu zrihtala, potem boš pa tud' ti lahko tukaj tenis igrala!« obljublja Nataša svoji Petri – ona se pa samo smeji, ker ve, da iz tega ne bo nič.

»Jaz sem servirala, pa konec,« opozarja nasprotnico Magda in se je na koncu povzpela do drugega mesta.

Andreja in Nataša

naših izredno visokih cen, ki jih je dumping izvoz iz Turčije napravil še bolj visoke. Samo Turčija je na zahodnonemški trg izvozila v zadnjih dveh letih preko dva milijona kopalnih plaščev! Sedaj ima sicer limit (za leto 1989 je to 1,8 milijona enot), toda ta velika ponudba izredno cenenih, a sorazmerno kvalitetnih plaščev, je potisnila nivo cen izredno navzdol. To je prisililo nemške proizvajalce, da so morali eden za drugim ukiniti lastno proizvodnjo (zlasti konfekcijo) in dokupovati, oz. dati doma proizvedene tkanine v predelavo. Tako kot v brisačnem delu med klasičnimi brisačami, je najhujša konkurenca med enobarvnimi, enostavnimi kopalnimi plašči v konfekcijskem delu. Zato smo pri enem nemškem kupcu že lani, pri drugem pa letos v tem programu veliko predragi in zaradi tega izločeni. Naše letošnje prilagajanje svetovnim cenam je sicer »gašenje požara«, toda edino tako lahko zdržimo neusmiljen boj z vedno bolj kvalitetnimi Turki, Portugalci in drugimi. Glede znižanja lastnih stroškov bi si morali zastaviti enak cilj, kot so si ga zastavili naši kupci: »V letu 1989 za 15% znižati proizvodne stroške!« Vem, da je to lahko napisati, težko pa realizirati, toda edino na ta način smo lahko konkurenčni. Res smo pričeli v letošnjem letu tudi mi uvažati bombažno prejo iz Turčije, ki je kvalitetnejša in cenejša, toda v zadnjem času gre cena bombaža na svetovnem trgu spet navzgor. Ob eskalirajoči inflaciji je najbrž nam v Svilanitu veliko težje gospodariti kot pa Nemcem, ki npr. vedo, koliko bodo plačali za delovno silo, kar za dve leti vnaprej! Kljub temu se bomo morali maksimalno angažirati, da naše proizvodne stroške realno zmanjšamo. Le majhen del našega upanja je lahko odvisen od naše zvezne vlade, ki obljublja razbremenitev gospodarstva. Večina uspeha je odvisna od nas samih, oziroma od tega, kako bomo zastavili doma, da bomo lahko z našimi izdelki konkurirali na najbolj zahtevnih trgih. Zelo pomemben delež ima pri tem razvojna služba, ki naj bi bila stalen iniciator novih, zahtevnejših proizvodnih dosežkov, saj se le z več znanja in več kvalitetnega dela lahko doseže več.

Miha Mihelčič

ZAHVALA

Ob smrti moža in brata se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavkam in sodelavcem za izrečeno sožalje, poudarjeno cvetje in spremstvo na njegovih zadnjih poti.

Tilka Pestator
Fani Urankar

**Upokojili
so se**

NA MNOGA LETA, MARIJA

Po 31 letih dela je zapustila našo delovno sredino BERNIK Marija in se zapisala med naše upokojece.

Na naša vrata je potrkala leta 1958; njeno prvo delo je bilo previjanje preje in votka v previjalnici, nato pa je adjustirala in popravljala napake v šivalnici. Leta 1982 pa je adjustirala in sicer v konfekciji. Še istega leta je začela delati na delih in nalogah popravilo napak v konfekciji, kar je opravljala vse do sedaj.

Bila je dobra sodelavka, rada je pomagala tovarišicam v stiski, čeprav tudi njej ni vedno sijalo sonce. Zнала je prisluhniti težavam drugih, zato smo jo imeli vsi radi. Težko nam bo zapolniti vrzel, ki je nastala ob njenem odhodu, saj ni lahko nadomestiti dobro in prizadevno sodelavko, kakršna nam bo v spominu tudi ostala.

Ob odhodu v pokoj ji vsi želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let v krogu svojih domačih.

Sodelavci in sodelavke

JERNEJA JERAS

Deseto leto ji je minevalo pri nas v šivalnici. Jeras Jerneja, skromna in tiha delavka, s katero sva se srečevali na malici nekoliko kasneje, ko so drugi sodelavci že odhajali z nje.

Pred slabimi 35 leti se je zaposlila v Svilanitu, v obratu Svile v Mekinjah kot snovalka. Skozi njene roke je šlo tisoče in tisoče metrov fine, tenke preje, navite na osnovne valje. Rada je opravljala to delo in se veselila prijetnosti delovnega okolja in sodelavcev, s katerimi so bili kot ena družina. Ko se je po dobrih desetih letih dela s sodelavci preselila v obrat na Perovem, je šele spoznala, kako lepo je bilo v Mekinjah. Kot da se nekako ni mogla navaditi in sprejeti dejstva, da so se preselili na Perovo, je v sebi začutila še moč, da bi z delom poskusila še kje druge v drugi tovarni, kjer

si je obetala boljši in krepkejši kos kruha. Odločila se je in kmalu ugotovila, da so bila pričakovanja in obljube v novem kolektivu drugačne od resnice in želela je priti nazaj v Svilanit. Žal ni bilo možnosti zaposlitve v obratu Svile, zato je sprejela ponujeno delo adjustirke v šivalnici, kjer je ostala do letošnje upokojitve.

Bila je pridna in prizadevna delavka z nadpovprečnimi rezultati dela. Kot tako si jo bomo prav gotovo zapomnili sodelavci iz šivalnice in svile, saj je med nami preživela kar polnih 28 let. Želimo ji, da bi bila zdrava in da bi užila še dolgo vrsto let!

Anka Hubad

EMA DEMŠAR

Med Svilanitove upokojece se je po 35 letih zvestobe zapisala tudi Ema Drešar, prva delavka iz vzorčno oblikovalnega oddelka frofir.

Ema je prestopila prag Svilanita v Mekinjah že leta 1953, ko je prišla iz šole za oblikovanje v Ljubljani na prakso. Kot sama pravi, ji je Svilanit že takoj na začetku nekako prirasel k srcu. Ni pa v Mekinjah opravila samo prakse, ampak so ji ponudili tudi službo. Ker je bilo takrat težko dobiti delo, ga je z veseljem sprejela. Na vsakodnevno vožnjo s kolesom iz Vodice do Kamnika in nazaj še pomislila ni. Postala je desenateur za svilo in frofir. V času prisilne uprave pa se je preselila bližje tovarni, saj je morala večkrat priskočiti na pomoč tudi pri tisku. Da pa je bila kos vsem nalogam, se je usposabljala v takratnem Tekstilnem inštitutu pri tov. Lipovcu. Še danes pravi, da je bila to zanjo najboljša šola. Izkušnje in znanje je pridobivala tudi ob samem delu; razvijala se je ob delu, učila se je na napakah.

Življenjske razmere so jo silile po službi bližje doma, pa tudi vsakodnevno vožnjo ob vsakem vremenu poleti in pozimi je vse težje prenašala. Ker pa v Svilanitu niso hoteli izgubiti Eme, saj je bila steber desenature in ker so vedeli, da bi se tudi Ema težko lo-

čila od Svilanita, se je našla rešitev in postala je do preselitve v Kamnik zunanji sodelavec. Vseskozi pa je svoje delo opravljala z veliko natančnostjo in vestnostjo.

Leta so minevala, Svilanit je začel napredovati, dobivati novo podobo, preselil se je za eno ograjo, ustanovil se je razvojni oddelk. Sprejemali so se novi strokovni kadri, med njimi tudi desenaturejji, vsi mladi – začetniki. In prav mladini je bila mentor Ema, na katere je prenašala svoje bogate izkušnje.

Leta 1976 je zasedla delovno mesto pomočnika vodje vzorčno oblikovalnega oddelka. S svojo strokovnostjo in delom je vseskozi prispevala k uspešnemu plasiranju naših izdelkov na domačem in tujem trgu.

Z odhodom Eme je nastala vrzel, zelo jo bomo pogrešali in težko nadomestili.

Matičič Melita

MIHELA URANKAR

Urankar Mihela se je zaposlila na delih in nalogah robilke po širini v šivalnici. Po nekaj letih dela so se začele pojavljati težave z zdravjem, zato je bila dvakrat predlagana na preventivno okrevanje, da bi se te njene težave omilile. Kljub pomoči sodelavk in zdravnikov jim ni uspelo pomagati k ozdravitvi.

Z iskanjem primerne dela smo v sodelovanju s TOZD Svila pred devetimi leti našli možnost »cufanja« šalov, ki bi ga lahko opravljala doma. To delo je opravljala na domu vse do aprila letošnjega leta, ko se je invalidsko upokojila.

Mihelo smo v zadnjih nekaj letih tudi večkrat obiskali na njenem domu; prišle so njene sodelavke in skupaj so obujale spomine na trenutke skupnega dela. Vedno jo je zanimalo veliko stvari: koliko je dela, katere so novosti, kakšen je osebni dohodek. Ko sva jo s tov. Jermanom ob priliki upokojitve obiskala na domu in ji zaželela še obilo zdravja, česar tudi najbolj potrebuje, je hotela še več novic iz podjetja. Povabila sva jo, naj nas enkrat obiše v našem delovnem okolju, o čemer pa se ni mogla odločiti. Kot da sva ji vlila poguma, je res nekega majskega petkovega popoldneva prišla obiskat svoje sodelavke. Ob snidenju je

bila potočena tudi kakšna solza, ki se je na licih ob prijaznem klepetu hitro posušila. Z željo, da še kdaj pride med nas, ji želimo še obilo zdravja in veselih trenutkov.

Anka Hubad

AVGUST BERNJOT

Ponos »Svilanita« je zelena oaza sredi tovarniških površin, katero marsikateri domači ali tuji obiskovalec z užitkom opazuje. Ta prostor nudi marsikateremu delavcu v času odmora nekaj minut počitka in užitka v naravi. In za ta prelepi prostor je štirinajst let skrbel naš sodelavec Bernjot Avgust, ki je v letošnjem maju odšel v zasluženi pokoj. Njegova odsotnost bo prav gotovo pustila vsaj za nekaj časa vrzel, katero bo težko zapolniti.

Njegovo delo je potekalo gladko in skoraj neopazno, prav gotovo zato, ker je bil vaje delat v naravi in z naravo. Ne spominjam se, da bi bilo v teh štirinajstih letih kaj narobe.

V tem času je minilo štirinajst pomladi in poletij, vedno z urejenim parkom. Minilo pa je tudi štirinajst zim, katere pa so za našega sodelavca predstavljale precej težko breme, posebno pa velika oddaljenost od doma do tovarne in slaba prometna povezava.

Zgodaj je moral peš od doma, saj je avtobus odpeljal iz Šmartnega že ob 5. uri zjutraj.

Ves premočen od ure dolge zasnežene poti je moral tudi v tovarni takoj napraviti gazi v snegu, da smo ostali delavci lahko prišli do svojih toplih delovnih prostorov.

Sodelavci mu želimo še dolgo uživanje v lepi naravi, kjer je doma, zdravo jesen življenja in da bi se še velikokrat srečali ob tovarniških srečanjih.

Stane Zobečnik

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame se sodelavcem iskreno zahvaljujem za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Irena Mezga

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame se sodelavcem od srca zahvaljujem za sočustvovanje, podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Miha Pregl

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje ljubljene hčerke Simonce se sodelavcem in delovni organizaciji zahvaljujem za sočustvovanje, podarjeno cvetje in spremstvo na njeni prerani zadnji poti.

Jožica Žagar

ZAHVALA

Vsem sodelavcem in sodelavkam se toplo zahvaljujem za sočustvovanje ob boleči izgubi dragega moža, za podarjeno cvetje in pomoč. Hvala, ker ste ga pospremili k večnemu počitku.

Ida Oštir

IN MEMORIAM

Marija Pečevnik

Prijazne stare ženice, doma v Mekinjah, v stari, ljubki hišici z vrtom, prijazno sobo, v kateri je pletla in klekljala, ni več.

A ostal je spomin nanjo; kdo od starejših sodelavcev bi lahko pozabil Marijo, vodjo kontrole in čiščenja blaga v tkalnici v Mekinjah! Skrbna in marljiva delavka je bila privržena malemu obratu v Mekinjah kot svojemu domu. Toplo in tovariško dlan je vedno ponujala sodelavcem, ki so z njo tkali usodo sedanji tkalnici svile. Marija se je upokojila, še preden se je obrat iz Mekinj preselil na Perovo. Že dolgo ni več prišla v svojo tovarno, a z mislimi je bila velikokrat z njo.

Ko sem jo pred leti obiskala, je živahno povpraševala po tem in onem; prav ljubeče je hlastala za novicami o njeni tovarni, sodelavcih. Takrat je pozabila na svoja ročna dela in vnučke, ki so ji, zvezdice svetle, sijali v tegobah starosti in boleznii. Marije, prijazne starke iz Mekinj ni več; velike besede hvale bi je ne prebudile, zato, naj počiva v miru in spokoju.

Ivana Skamen

IN MEMORIAM

Marija Pregl

Še koledarski meseci niso več tisto kot so bili nekoč. Mesec maj, najbolj težko pričakovani mesec, od katerega vsi pričakujemo prijetna doživetja, se je letos izneveril vsem tistim, ki smo poznali našo nekdanjo sodelavko Marijo Pregl in od katere smo se letošnjega maja za vedno poslovili na naših kamniških Zalah.

Čeprav je minilo že 15 let, ko je zaradi upokojitve zapustila našo delovno sredino po enajstih letih dela v delovni organizaciji, je spomin nanjo še vedno prisoten, saj je do odhoda v pokoj vestno skrbela, da so bili naši delovni prostori čisti, prijetni; vanje smo se zato vedno radi vračali. Z Marijo smo se vsak dan srečevali ob koncu našega delavnika, ko se je zanjo začel drugi »šiht«. Prvega je opravila dopoldan doma in tako nudila prijeten dom svoji družini. Vedno je imela pripravljeno kakšno prijazno besedo za nas, ko smo odhajali. Če je bil morda še kakšen prost trenutek, je s pohvalo spregovorila o svojih otrocih. Zelo je bila ponosna na Majdo, Miha in Danico. Sicer je bila lahko, saj so si vsi trije s pridnostjo pridobili znanje in poklic. Da so dobri, se je pokazalo tudi v času bolezni, saj so ji pomagali kolikor se je le dalo in ji tako lajšali bolečine. Hoteli so ji tako povrniti vsaj delček tistega, kar je sama storila zanje.

Stisne nas v srca, če se poslavljamo, še težje je, če je to zadnje slovo. Vendar se je tega težkega majskega slovesa od Marije udeležilo zelo veliko njenih znancev, prijateljev oziroma nas vseh, ki smo to, po srcu dobro, skromno in tako marljivo Marijo spoštovali, jo cenili in je zato ne bomo nikoli pozabili.

Marinka Hribovšek

Za spominski album

MED PRLEŠKIMI GORICAMI

Naš prvi postanek pred tovarno nogavic Polzela

Sprva smo se nekoliko zadržano spogledovali s kozarčki v degustacijski dvorani
vinske kleti v Ormožu

... in ogled njihovih proizvodnih prostorov

... nato pa je steklo

... in strojev

Po okusnem kosilu v gostišču Jeruzalem smo se takole zavrteli ob taktirki prleških fantov

Tempo je bil res hud, prav tako pa tudi žeja, zato je bil tale sodček kar hitro prazen

Takole pa ob taktirki našega Franc'lna – Murija. Razlika je več kot očitno, kajne?

Še dva gasilska posnetka ob vinskih goricah za spominski album

*Modni dodatki
za vašo samozavest*